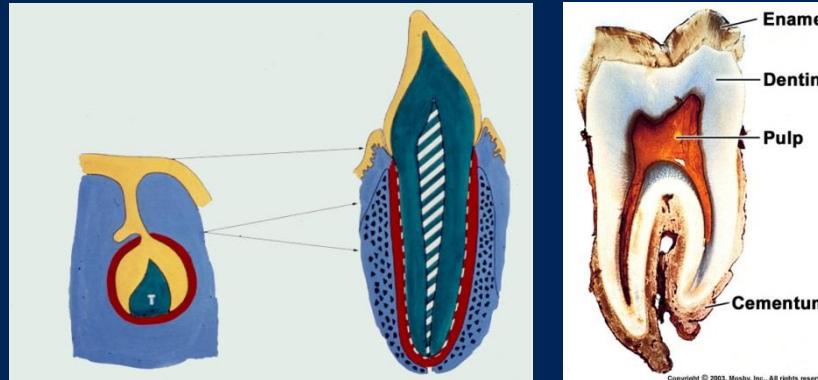
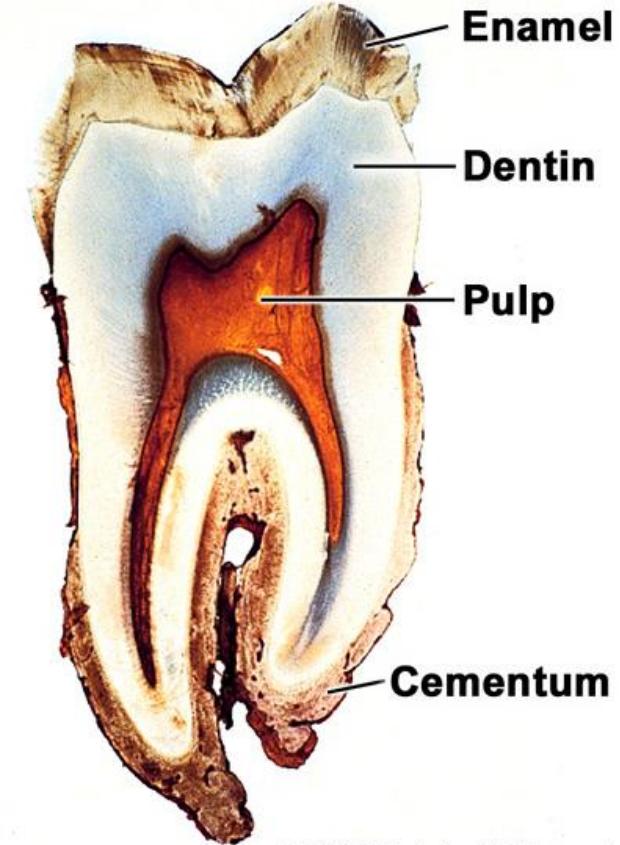

Tandudvikling

16. sep 2024

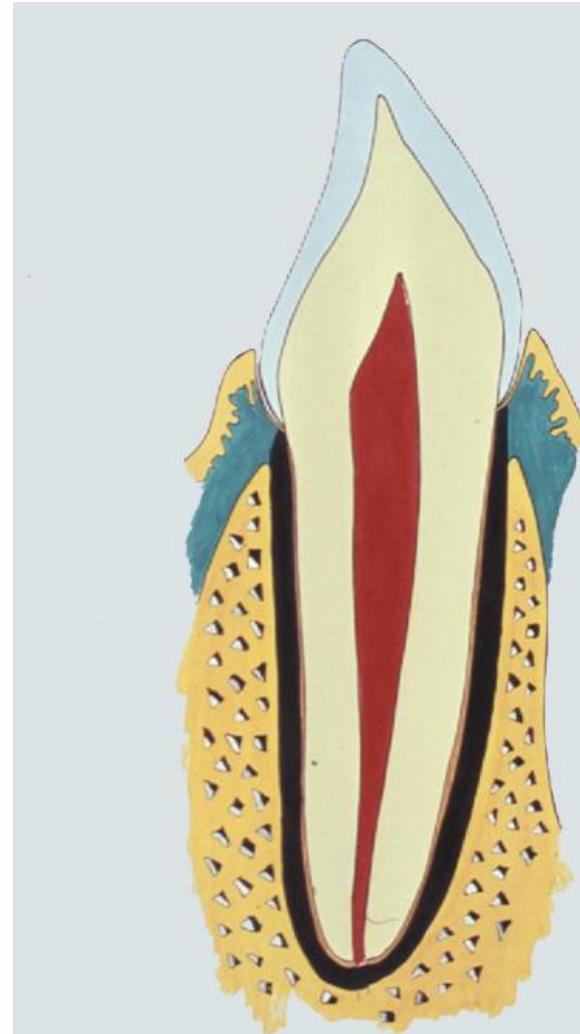
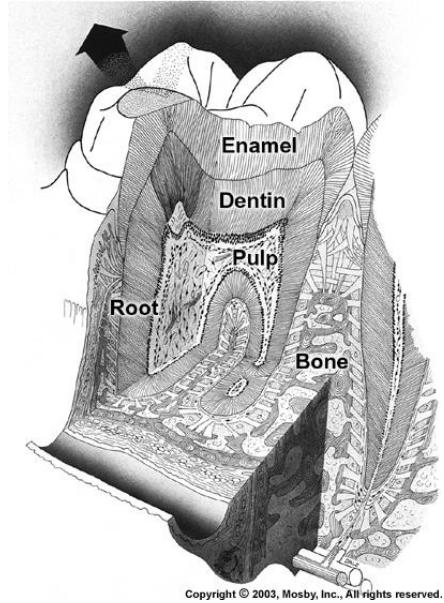

Copyright © 2003, Mosby, Inc., All rights reserved.

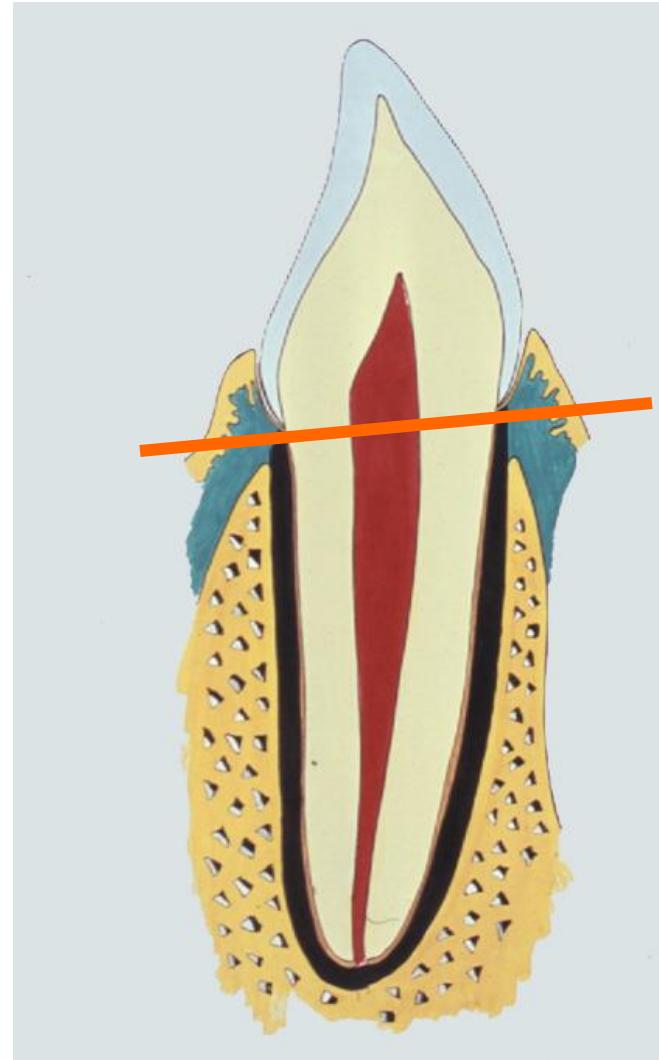
TANDORGANET

- TANDEN
 - krone
 - rod
- OMGIVENDE VÆV

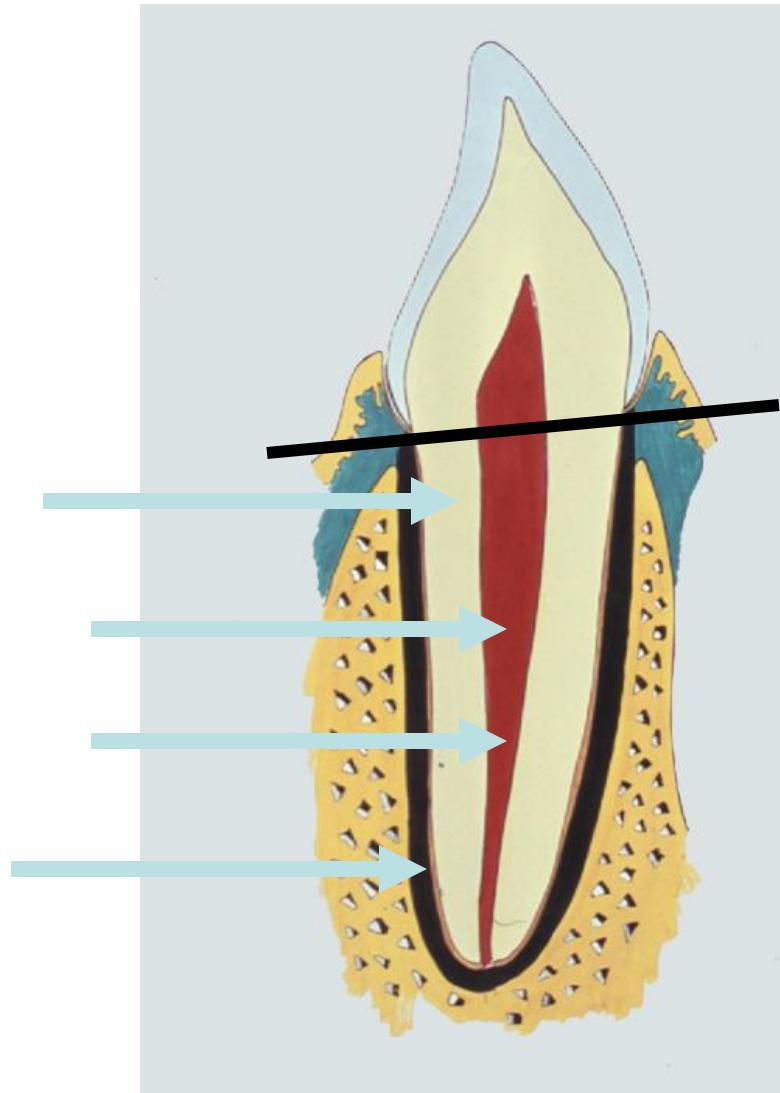
TANDORGANET KRONE

- **emalje**
- **dentin**
"tandben"
- **pulpa**
pulpa dentis
"pulpakammer"
"nerven"
"tandmarven"

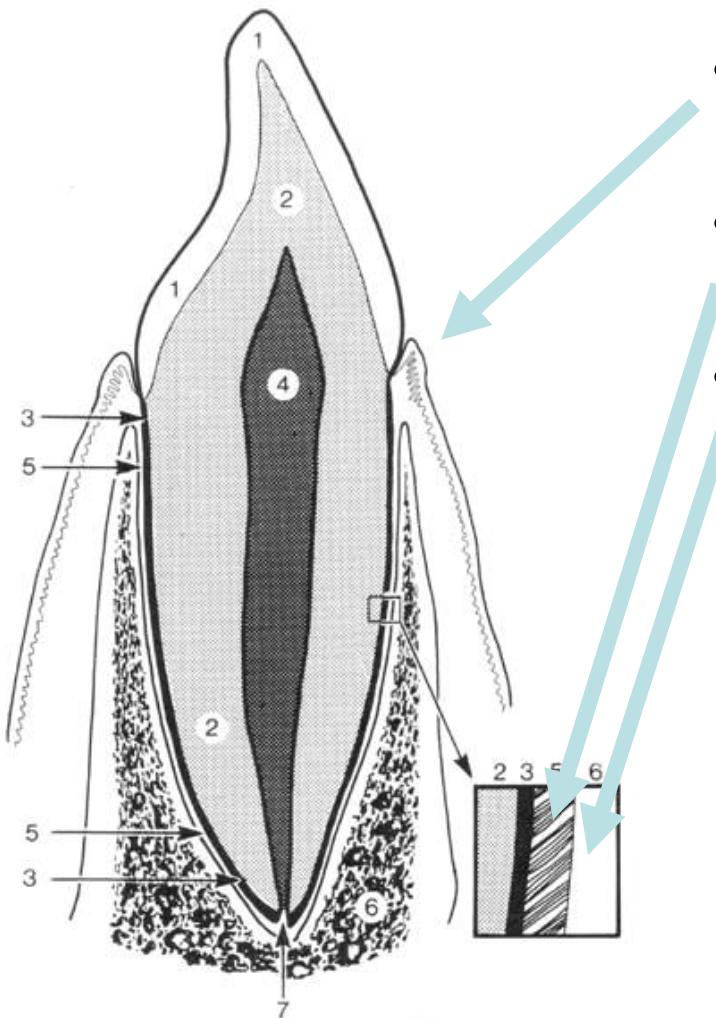

TANDORGANET ROD

- dentin
- rodkanal
- pulpa dentis
- rodcement

TANDORGANET OMGIVENDE VÆV

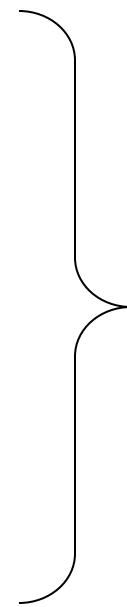

- marginale gingiva
 - tandkødskraven
- rodhinden
 - membran (kollagene fibriller)
- processus/pars alveolaris
 - alveole begrænses af alveolevæg
 - gingiva/slimhinde

UDVIKLING AF TANDORGAN

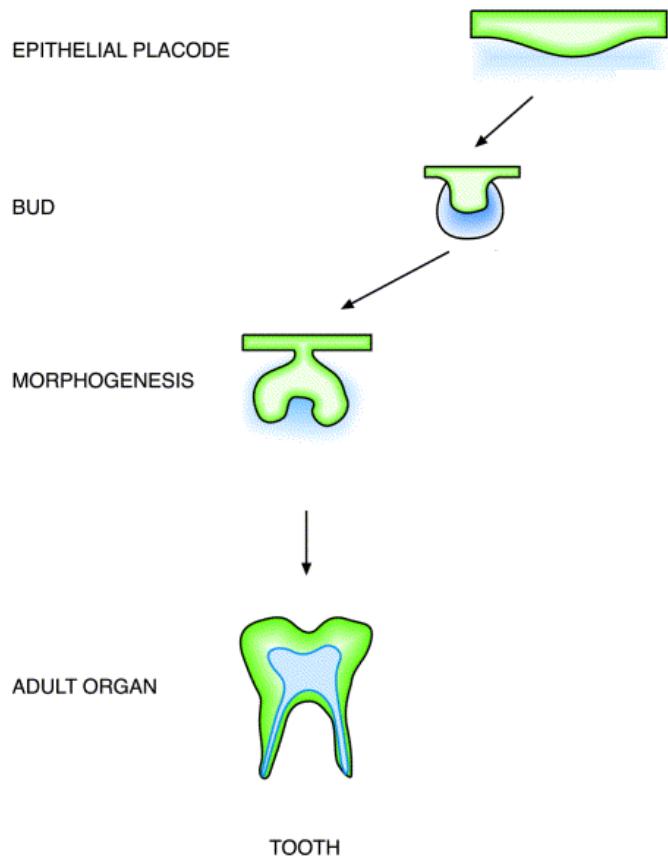
ORALT EPITEL

BINDEVÆV

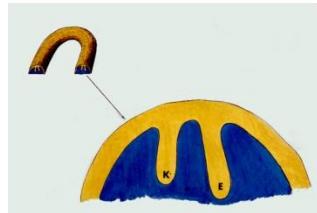
TANDANLÆG

UDVIKLING AF TAND

Her gennemgår vi

1. VESTIBULARLISTE OG TANDLISTE

2. TANDORGAN

3. TANDKRONENS UDVIKLING

- feedback

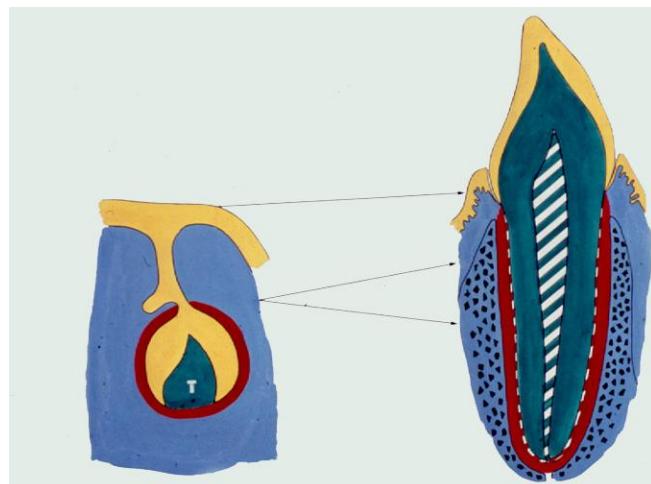
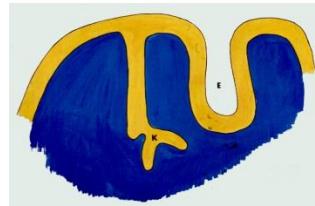
4. UDVIKLING AF ROD, RODHINDE OG PULPA

5. ERSTATNINGSTANDLISTER OG TILVÆKSTLISTER

- feedback

6. MINERALISERING OG FREMBRUD

- Mentimeter

1. VESTIBULARLISTE OG TANDLISTE

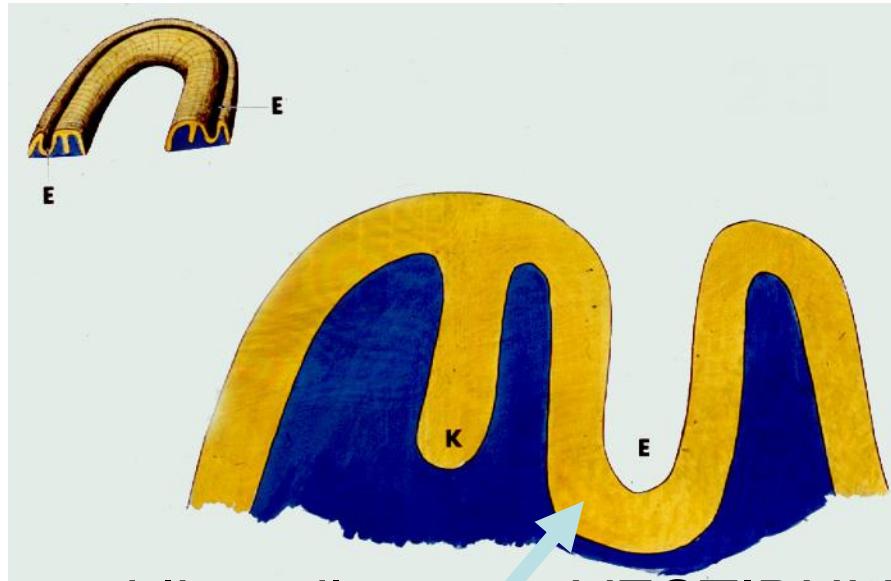
- Kæbevold
- Mundhuleepitel og bindevæv

1. VESTIBULARLISTE OG TANDLISTE

- Epitel vokser ned fra toppen

VESTIBULARLISTE

- vestibularisten bliver til

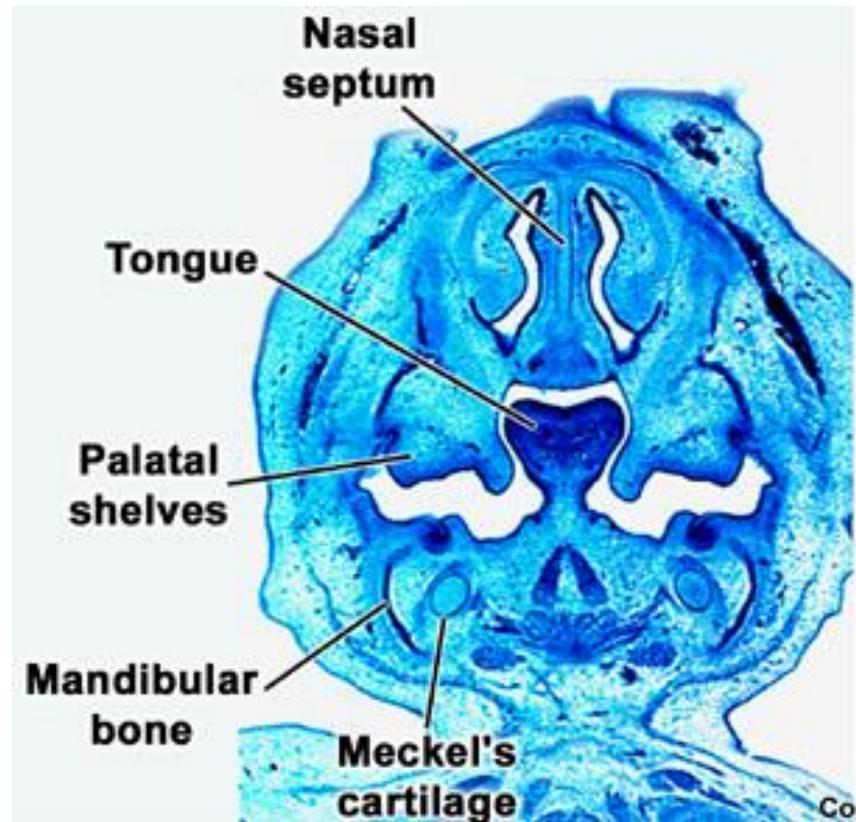
VESTIBULUM ORIS

TANDLISTE

- tandlistens epitel anlægger **TANDORGANER**

Frontalsnit

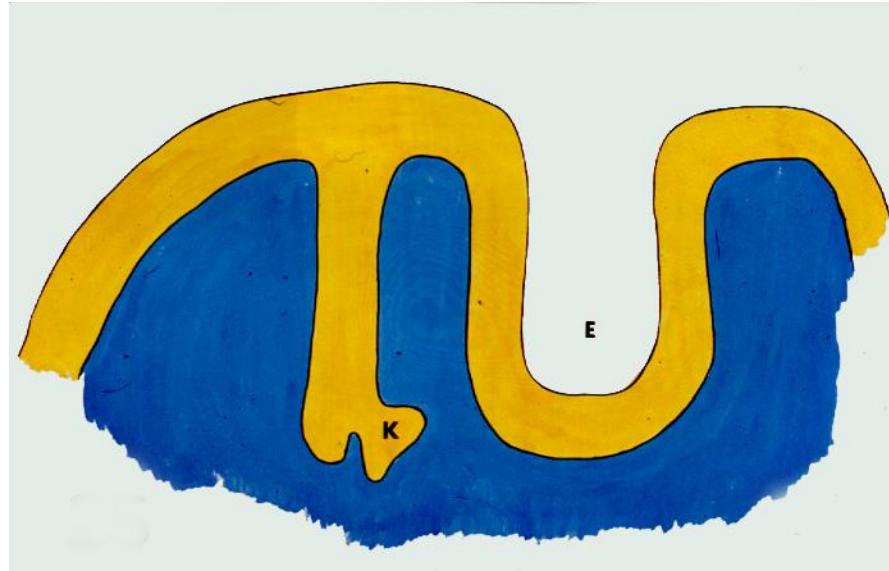
TANDLISTE

Tandorganet udvikles over tre stadier:

- knop-stadiet
- kappe-stadiet
- klokke-stadiet

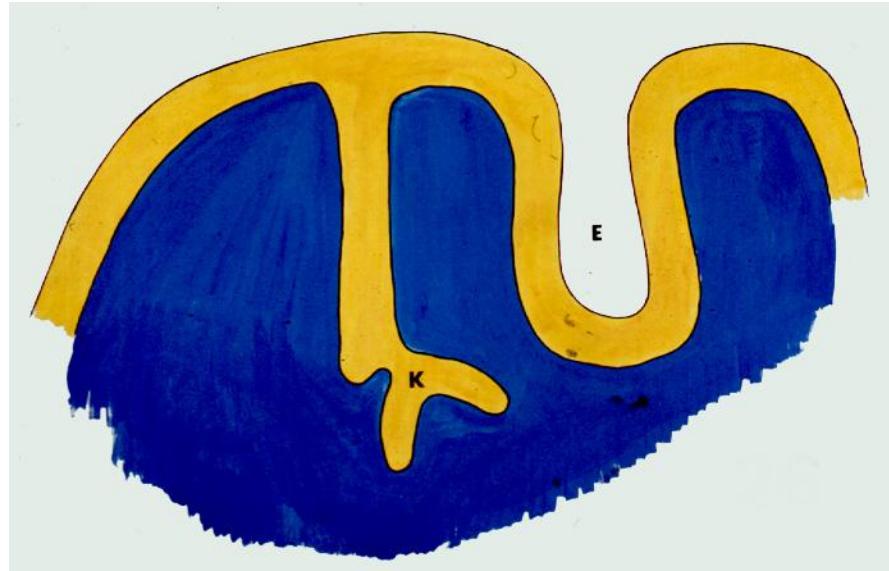
2. TANDORGAN

- .."KNOP"-STADIET

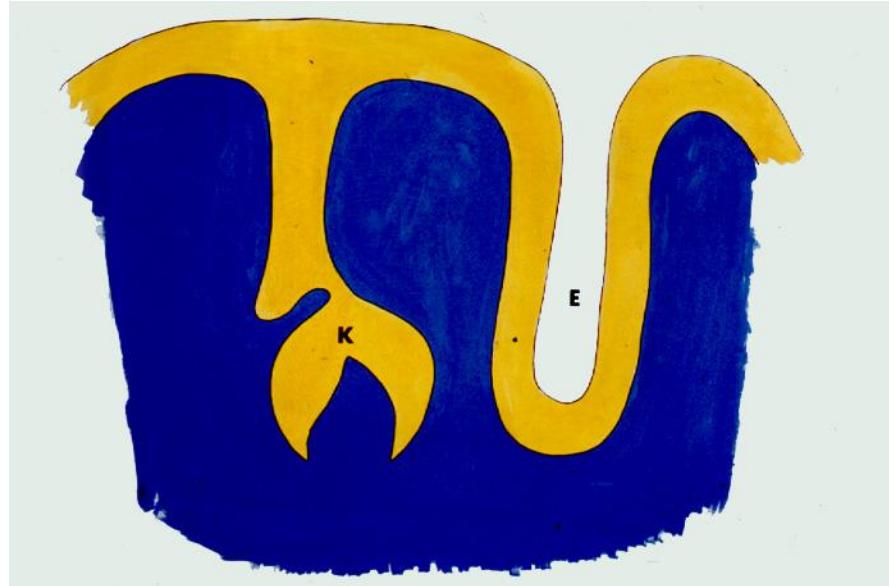
TANDORGAN

- "KAPPE"-STADIET

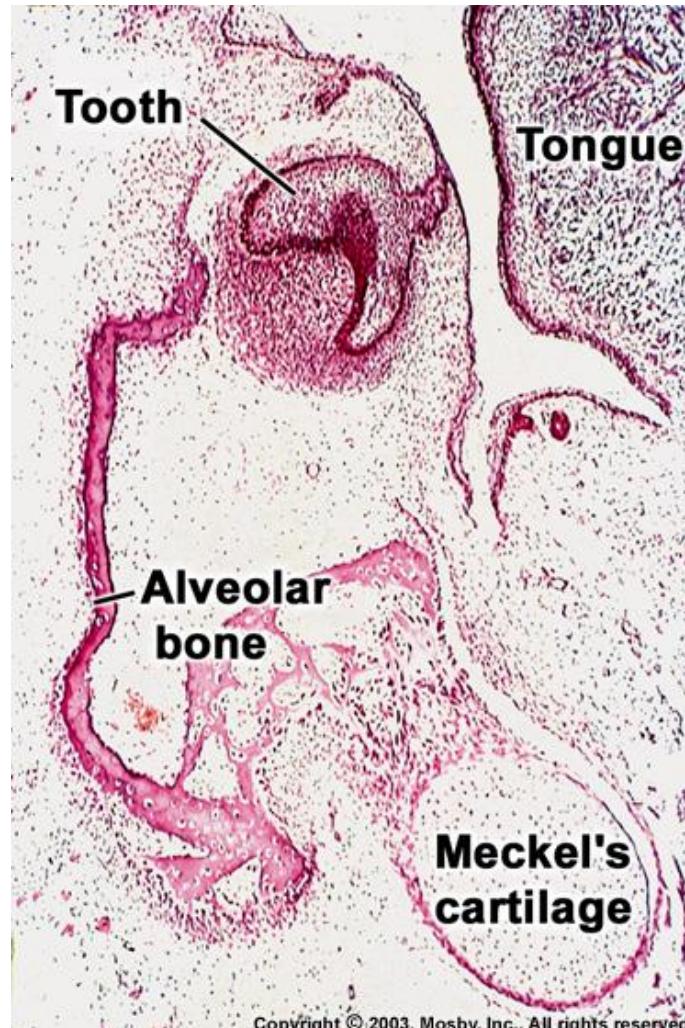

TANDORGAN

- "KLOKKE"-STADIET

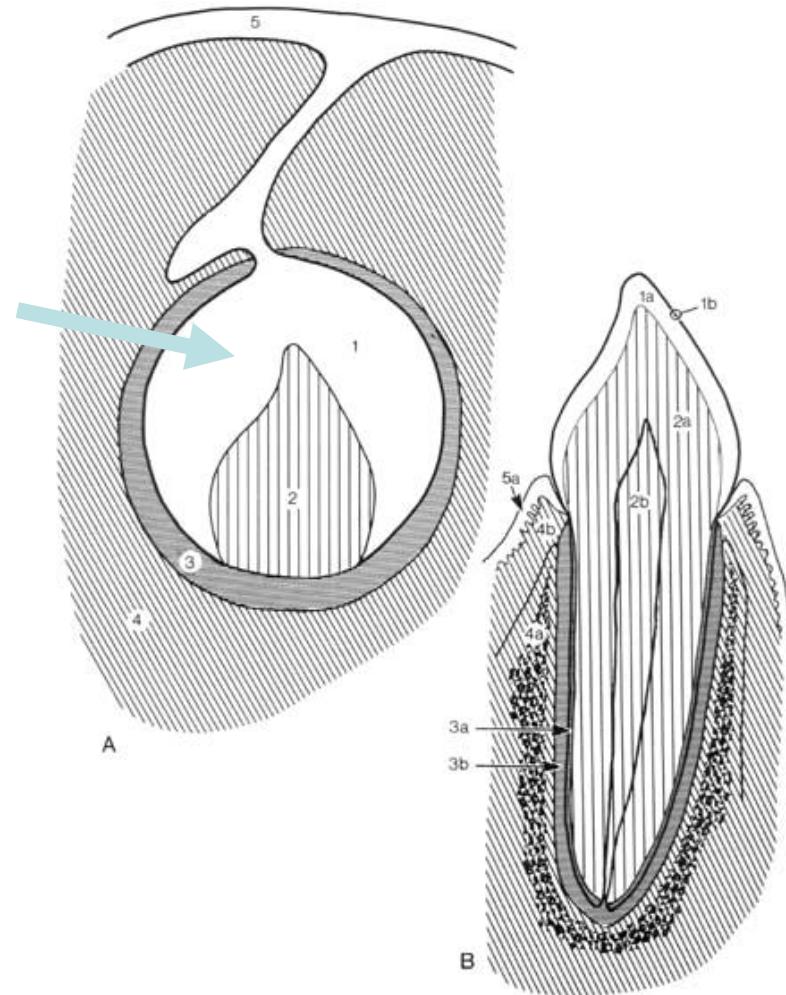
Frontalsnit

TANDORGAN

Epitel differentierer:

- emaljeorgan

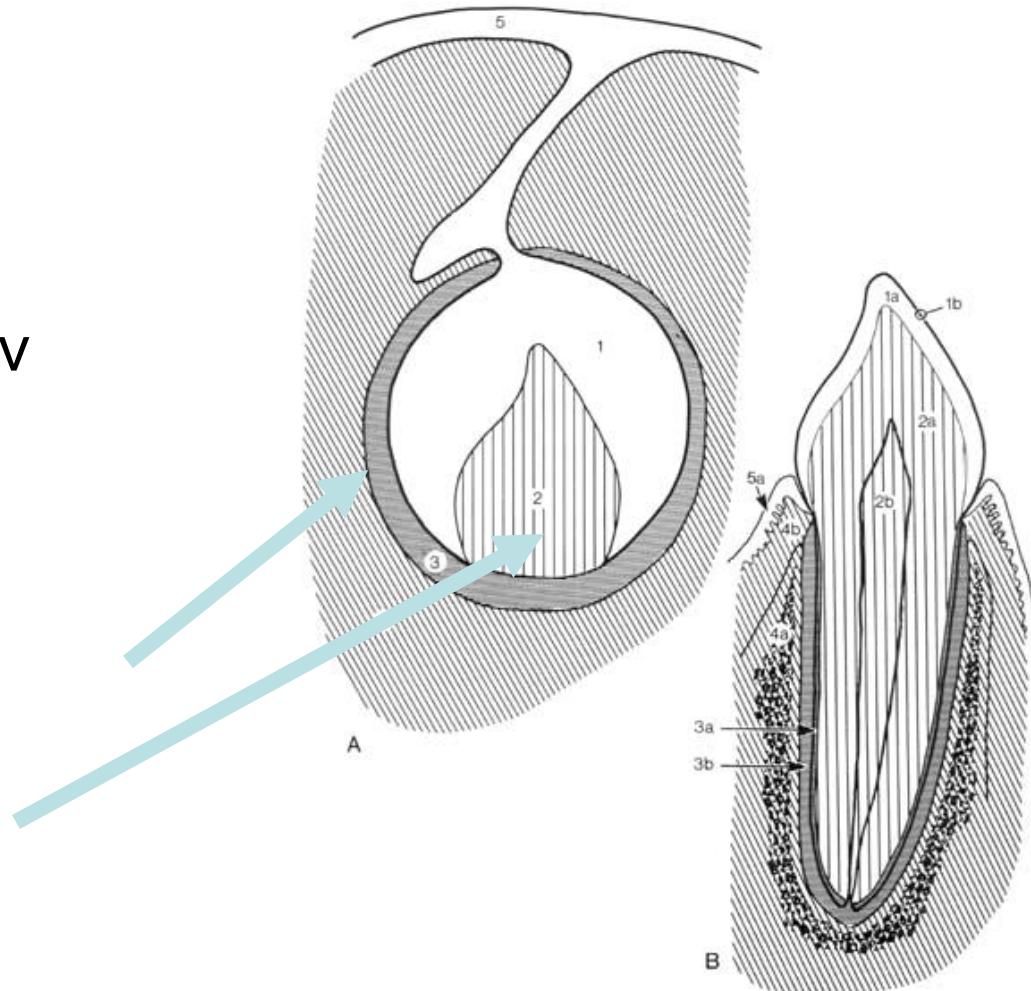
TANDORGAN

Epitel differentierer:

- emaljeorgan

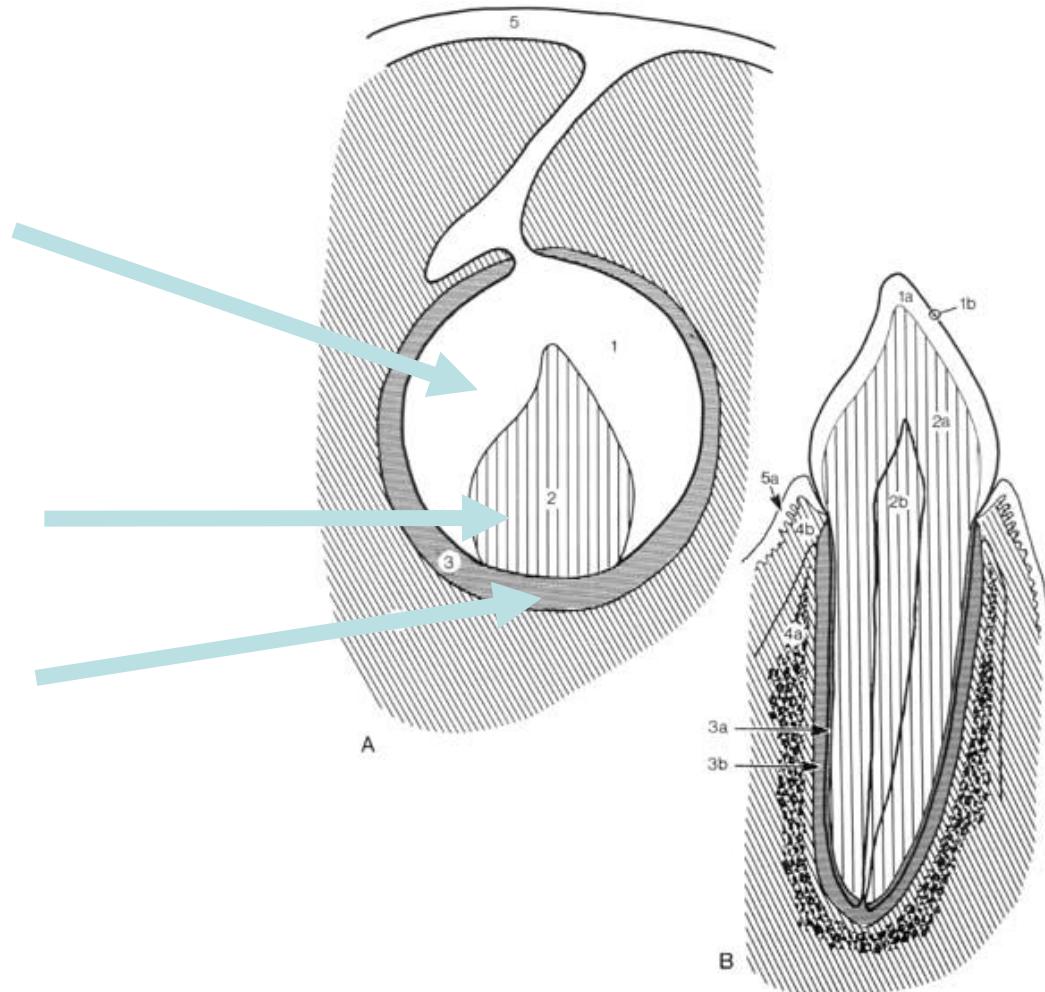
Mesenkymalt bindevæv
differentierer:

- tandsæk (folliklen)
- tandpapil

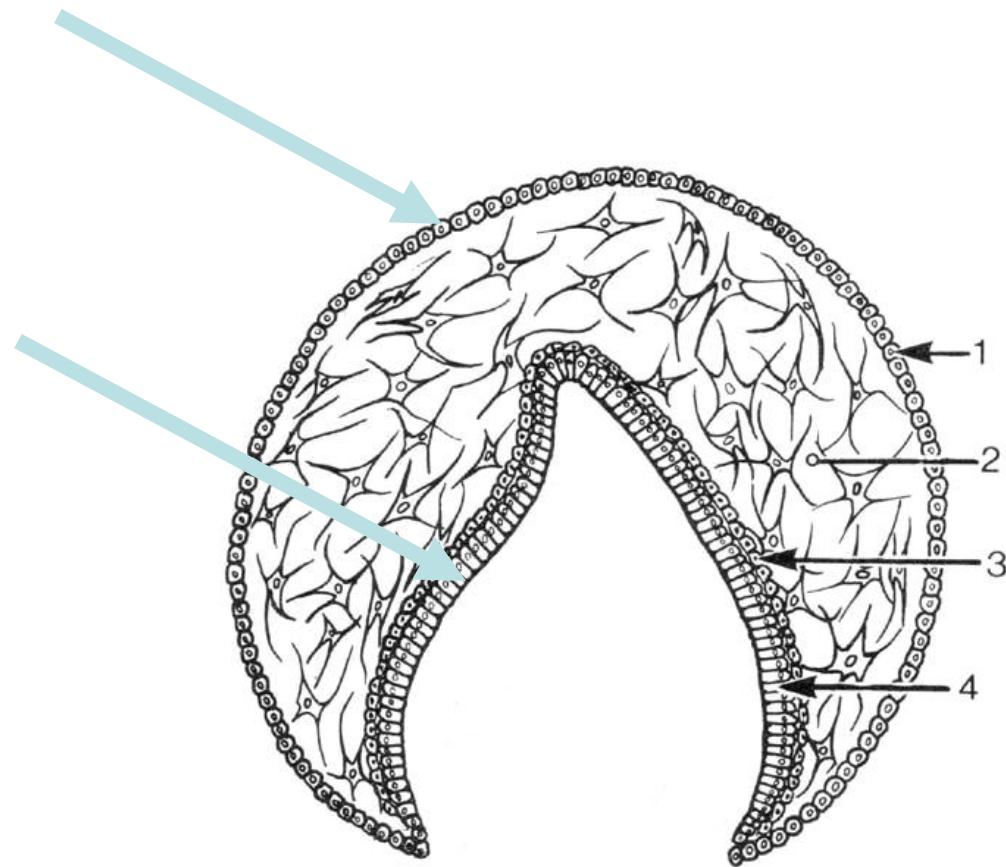
TANDORGAN

- **EMALJEORGAN**
 - 4 lag celler
 - ikke emalje endnu!
- **TANDPAPIL**
 - bindevæv indeni
- **TANDSÆK**
 - bindevæv udenom emaljeorgan

EMALJEORGAN

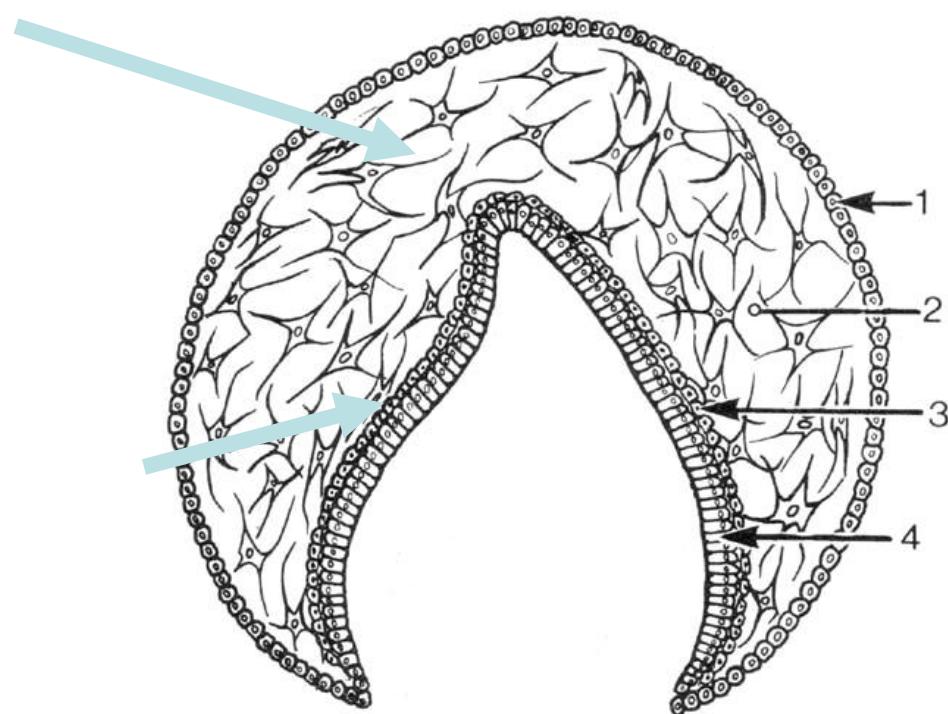
- Ydre emaljeepitel
 - kubiske celler
- Indre emaljeepitel
 - prismatiske celler

EMALJEORGAN

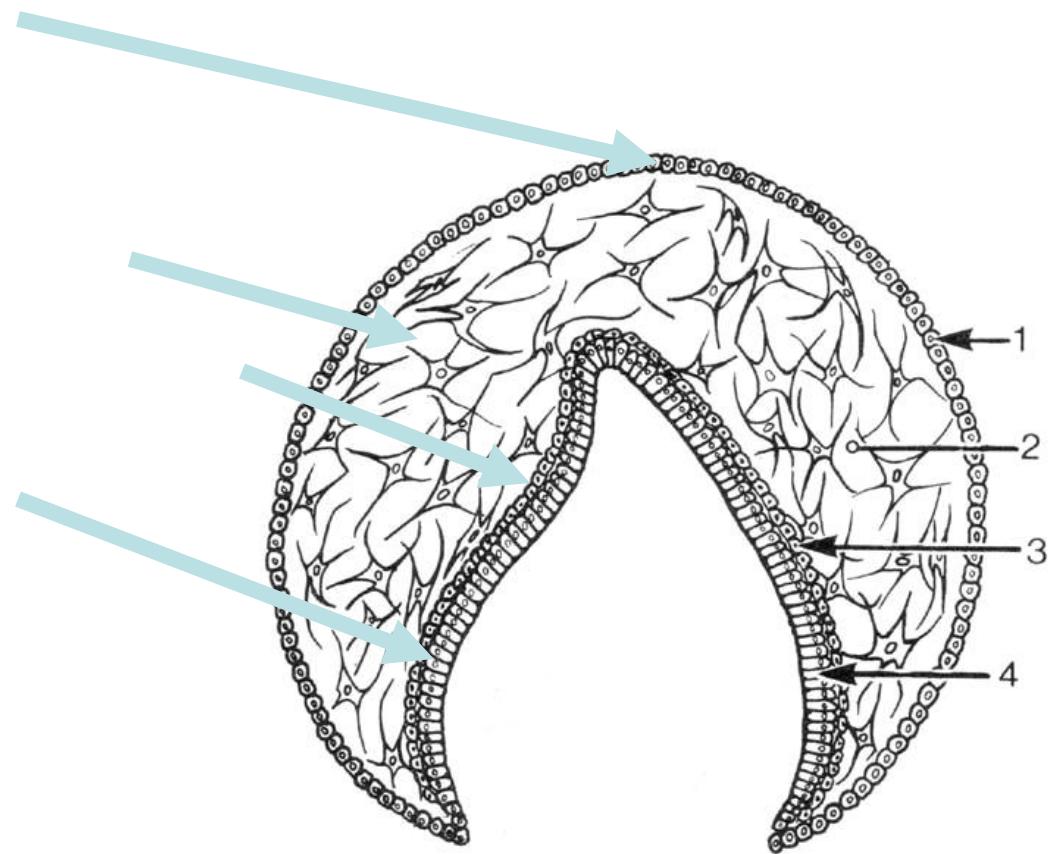
Mellemliggende emaljeepitel:

- **Stratum reticulare**
 - stjerneformede celler
 - der anastomoserer
 - amorf grundsubstans
- **Stratum intermedium**
 - tætliggende flade celler

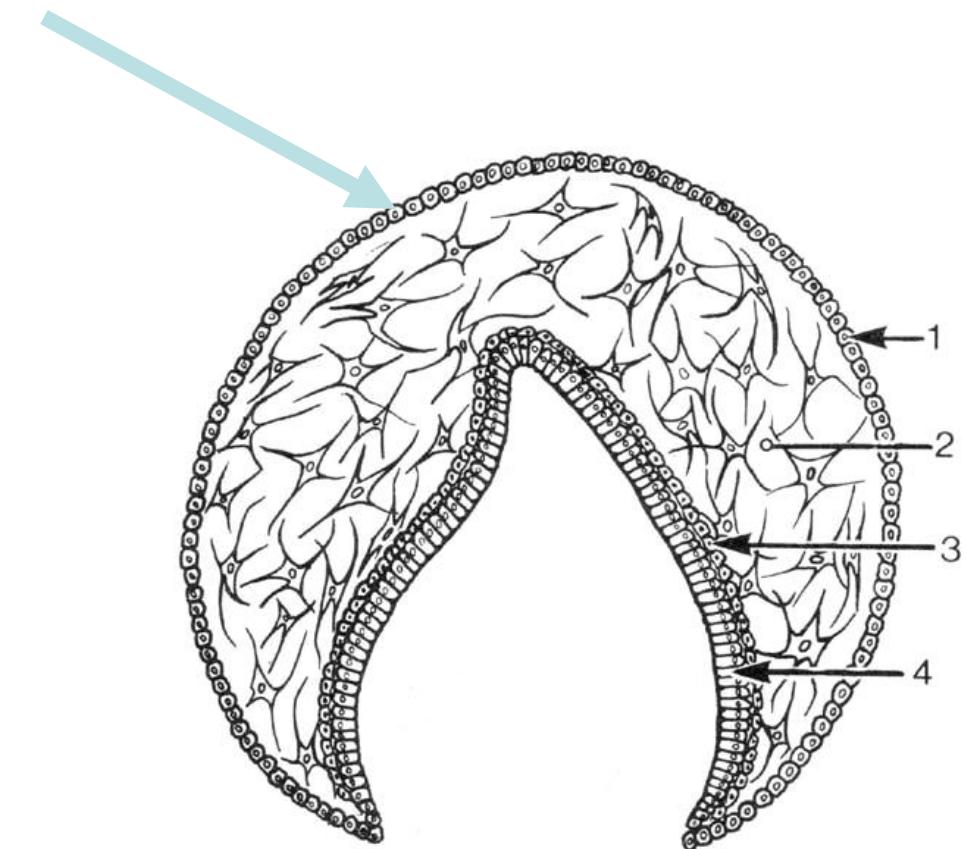
EMALJEORGANETS 4 LAG

- Ydre emaljeepitel
- Stratum reticulare
- Stratum intermedium
- Indre emaljeepitel

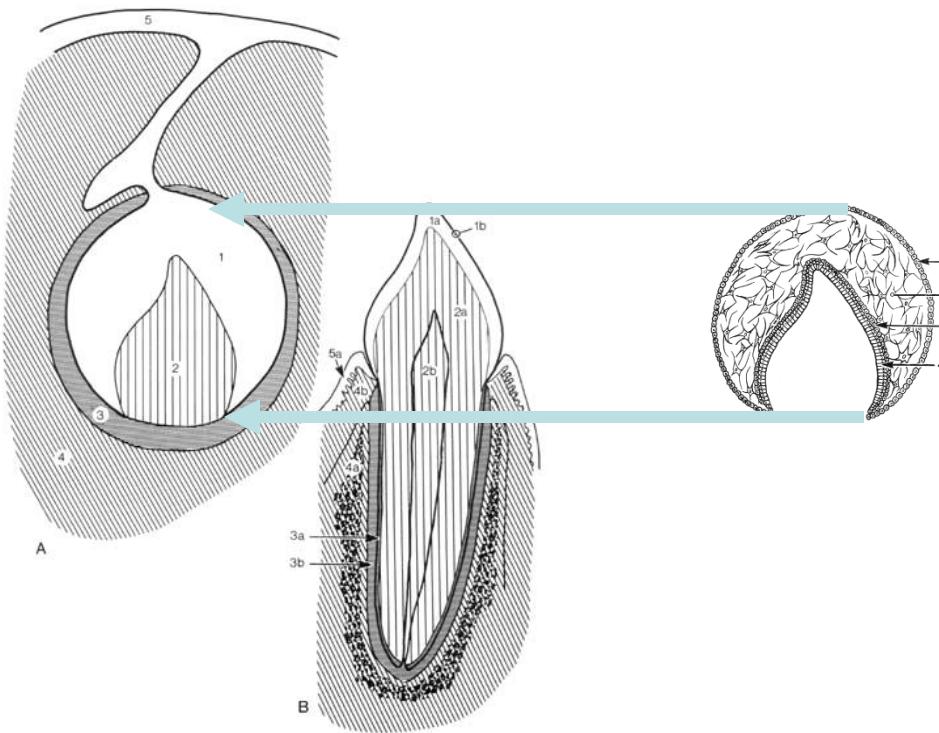
OBS

- Ydre emaljeepitel
bør ikke forveksles
med bindevæv i
tandsækken

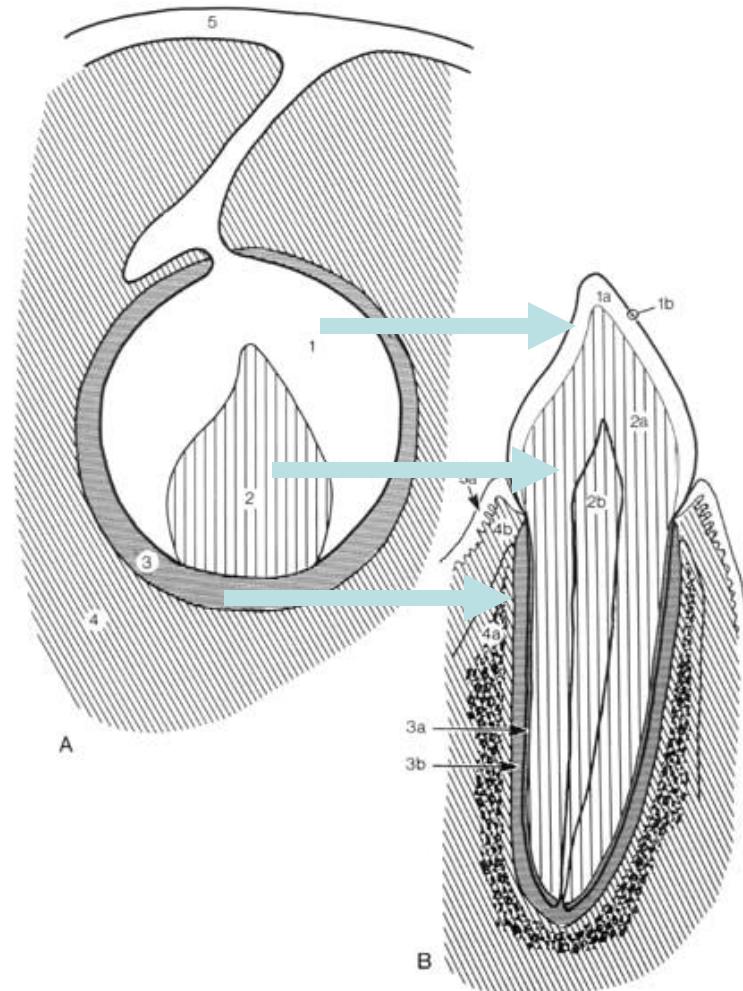
OBS

- Emaljeorganets 4 cellelag (emaljeorganet) er en del af tandorganet

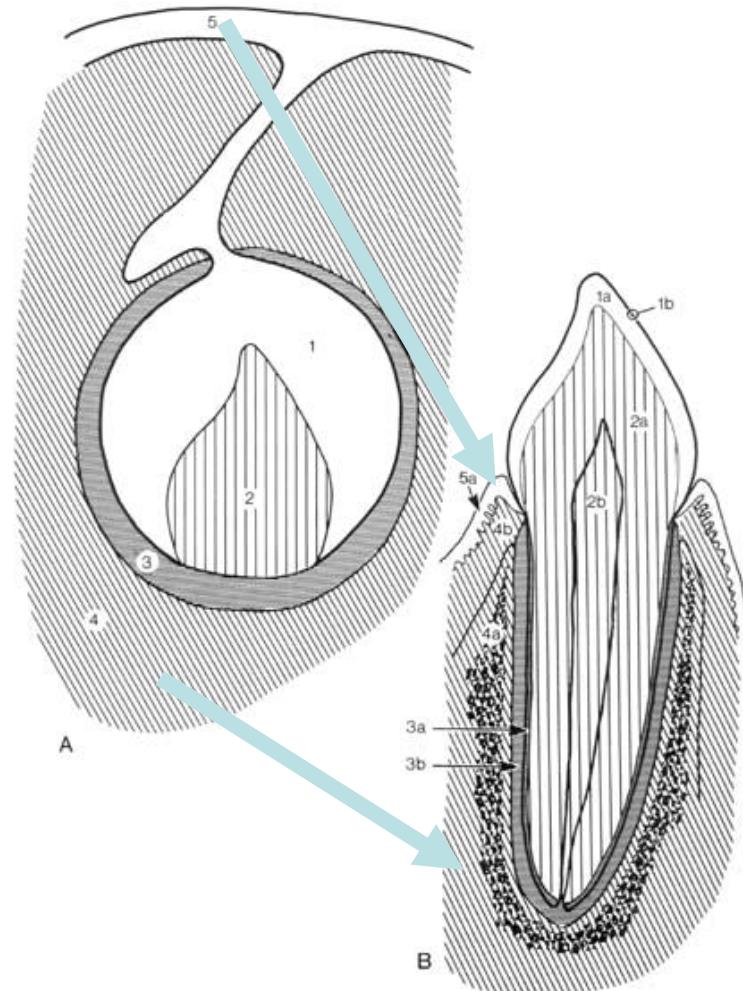
UDVIKLING AF TANDANLÆG

- EMALJEORGAN
 - Emalje
 - Emaljehinde ses på nyerupterede tænder
- TANDPAPIL
 - Dentin
 - Pulpa
- TANDSÆK
 - Cement
 - Rodhinde

OMGIVENDE VÆV

- EPITEL PÅ KÆBEVOLD
 - Gingiva epitel
- BINDEVÆV UDENOM TANDSÆKKEN
 - Alveoleknogle
 - Gingiva's bindevæv

UDVIKLING AF TANDANLÆG

Mundhuleepitel

Emalje

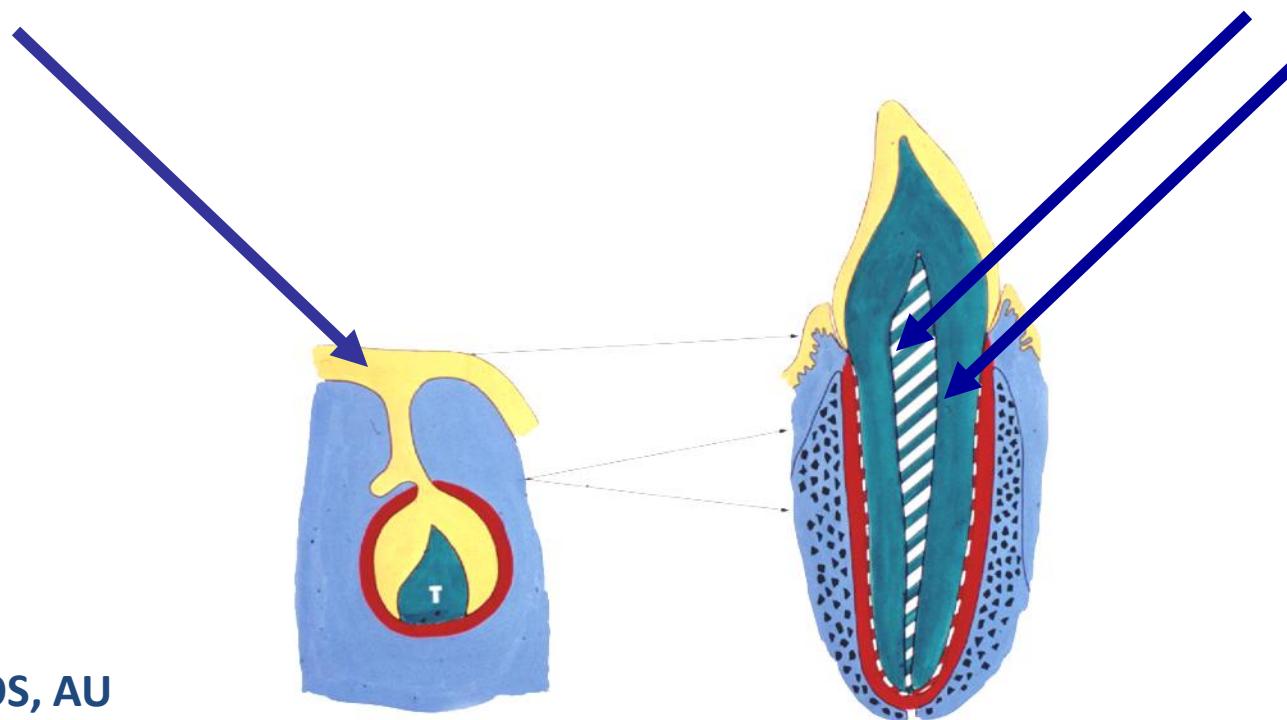
Gingiva

Bindevæv

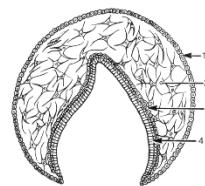
Dentin

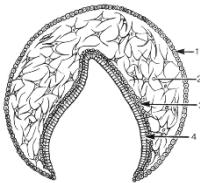
Pulpa

Resten

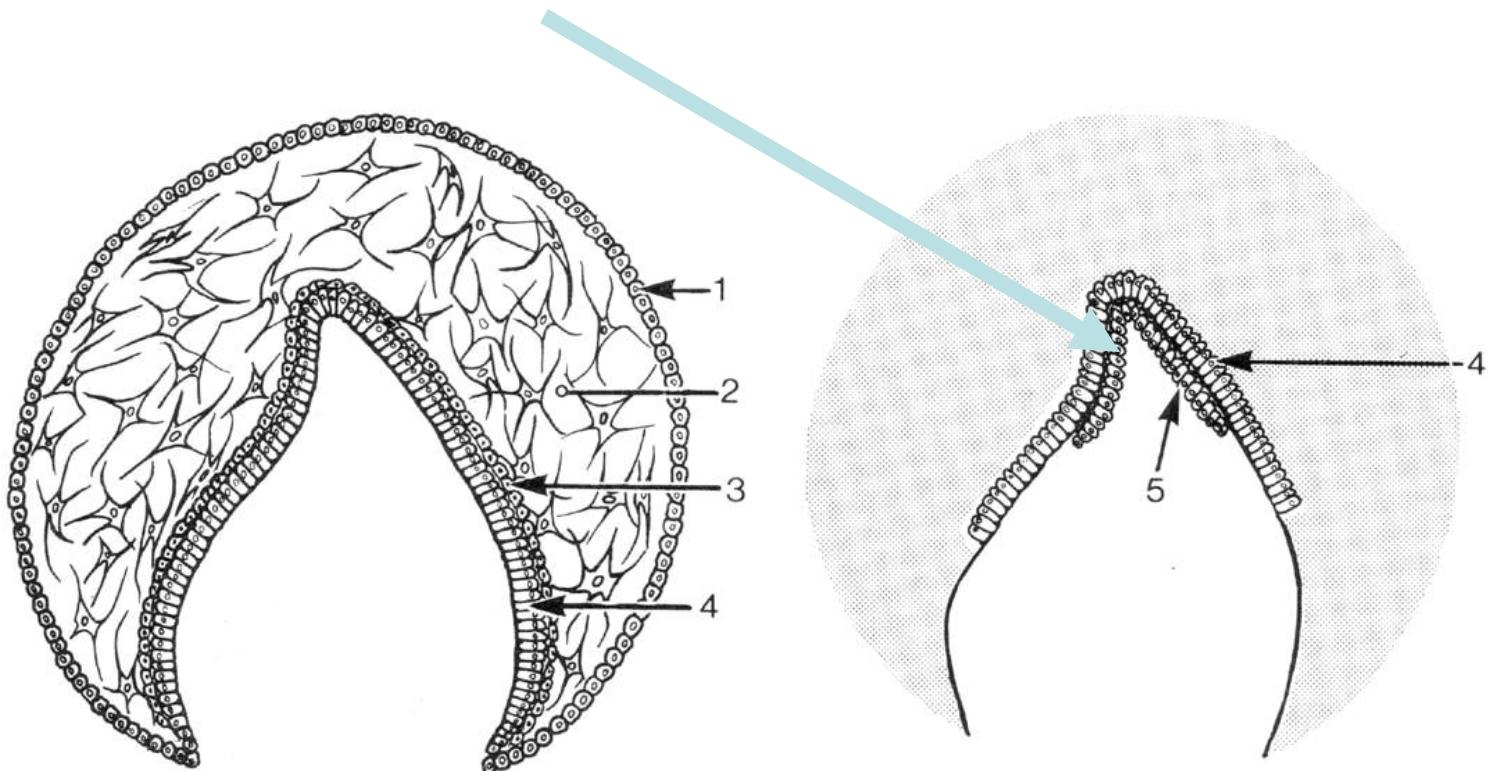
3. TANDKRONENS UDVIKLING

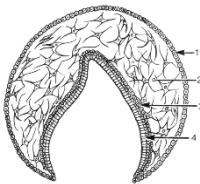

ODONTOBLASTER

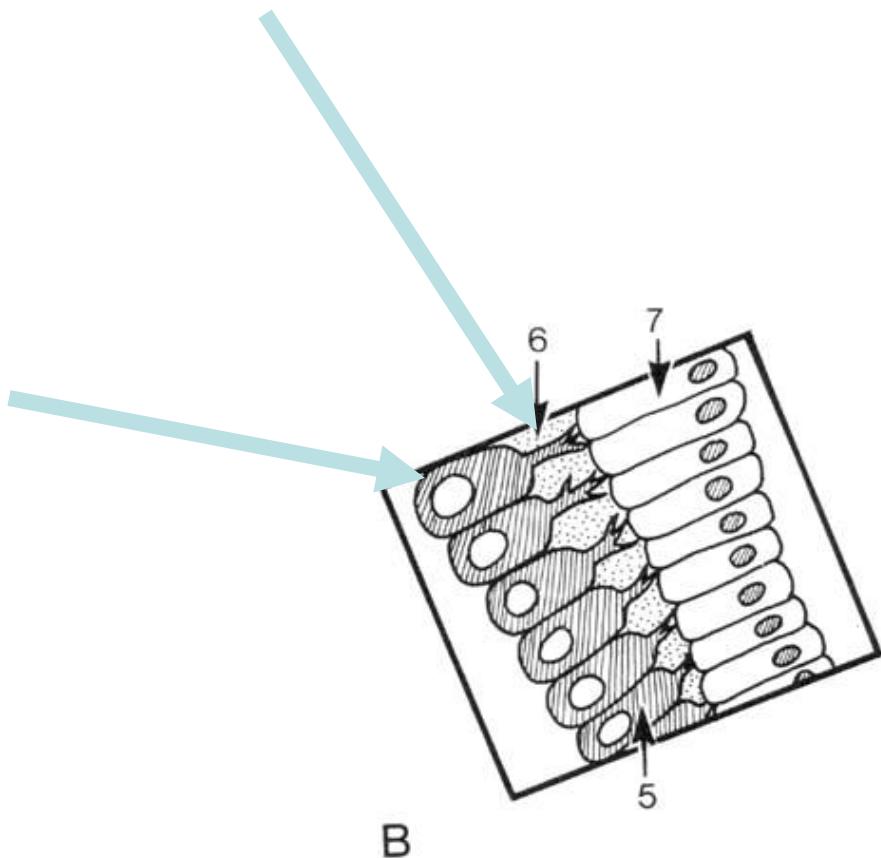
- 'mesenchymale celler' i tandpapillen differentierer til odontoblast

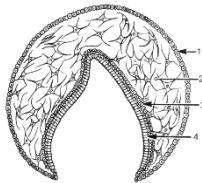

ODONTOBLASTER

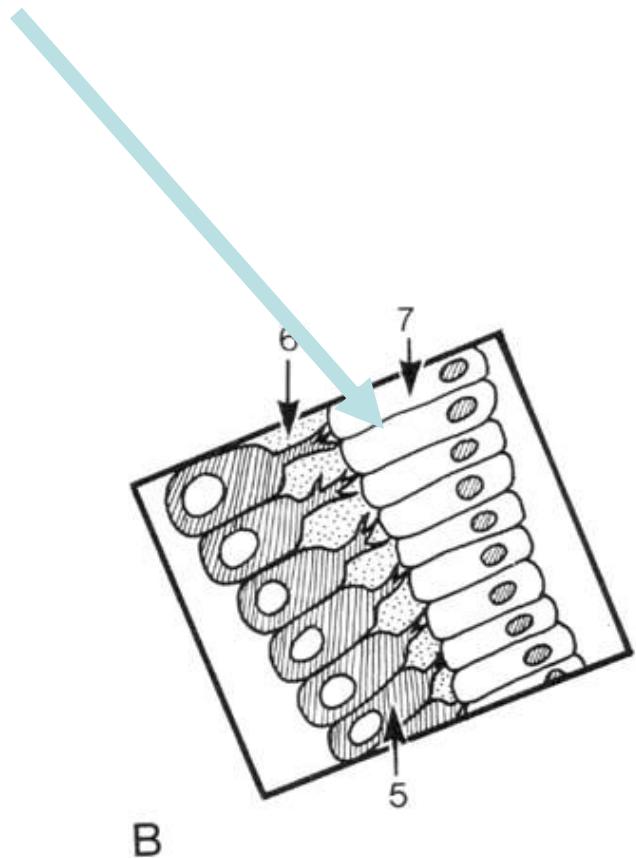
- danner prædentin (umineraliseret)
- odontoblasterne
har udløbere

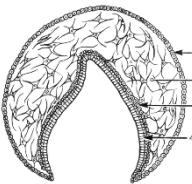

AMELOBLASTER

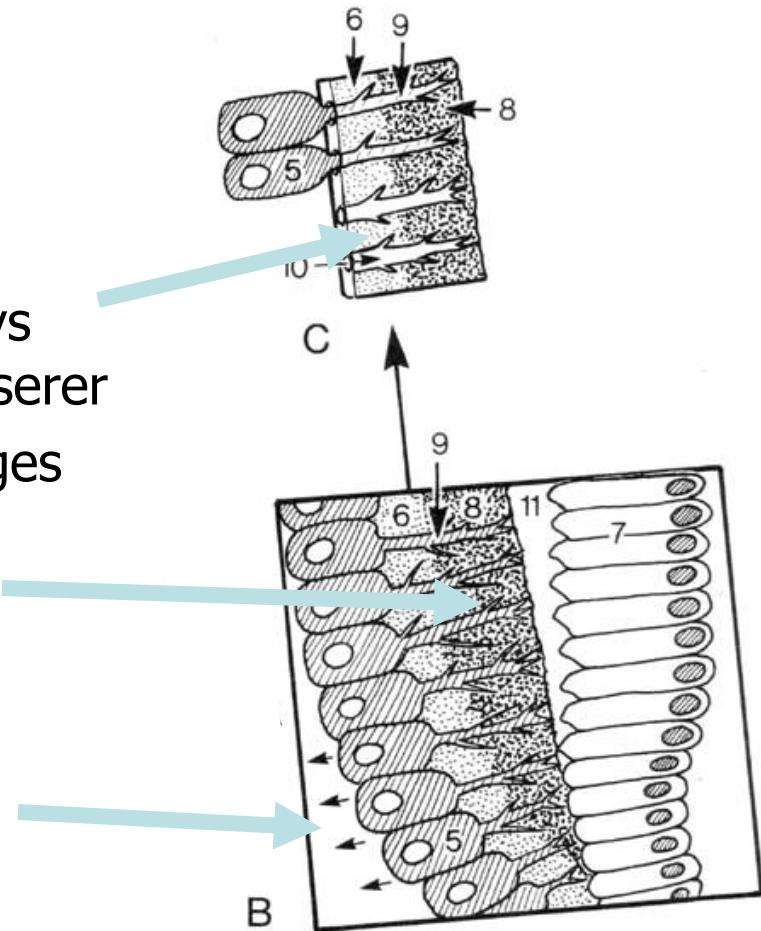
- indre emaljeepitel differentierer til amelobaster

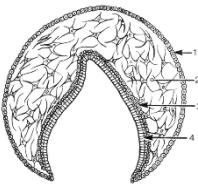

PRÆDENTIN

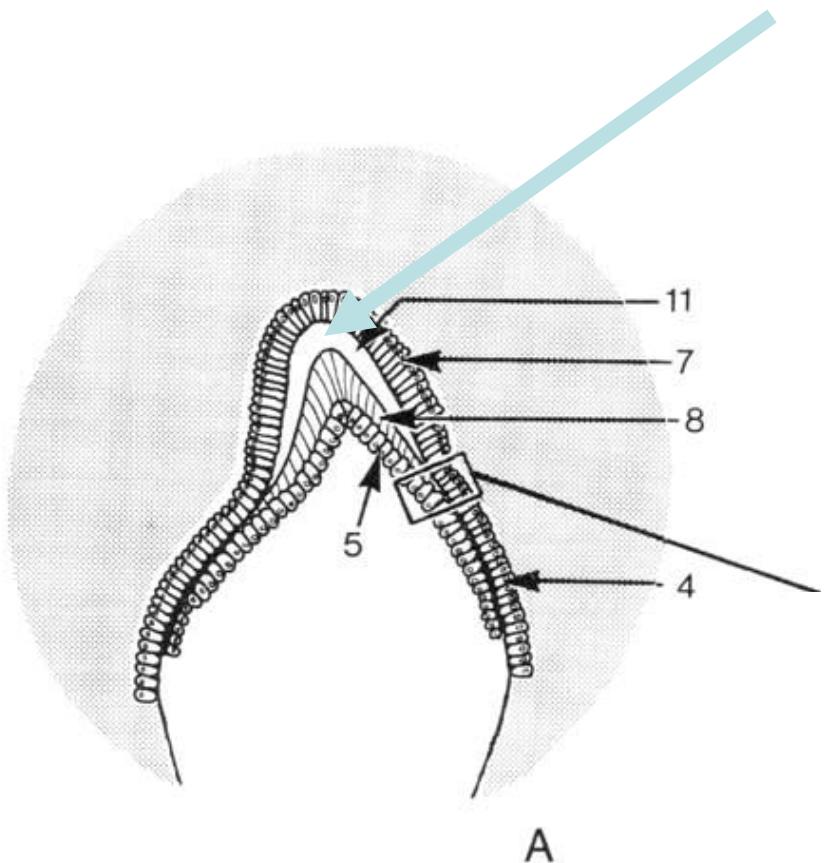
1. odontobaster danner prædentin
2. krystaller udfældes dvs prædentin'en mineraliserer
3. odontobaster forlænges

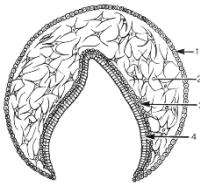

AMELOBLASTER

- ameloblasterne danner emalje-grundsubstans
(i daglig tale "emalje-matrix")

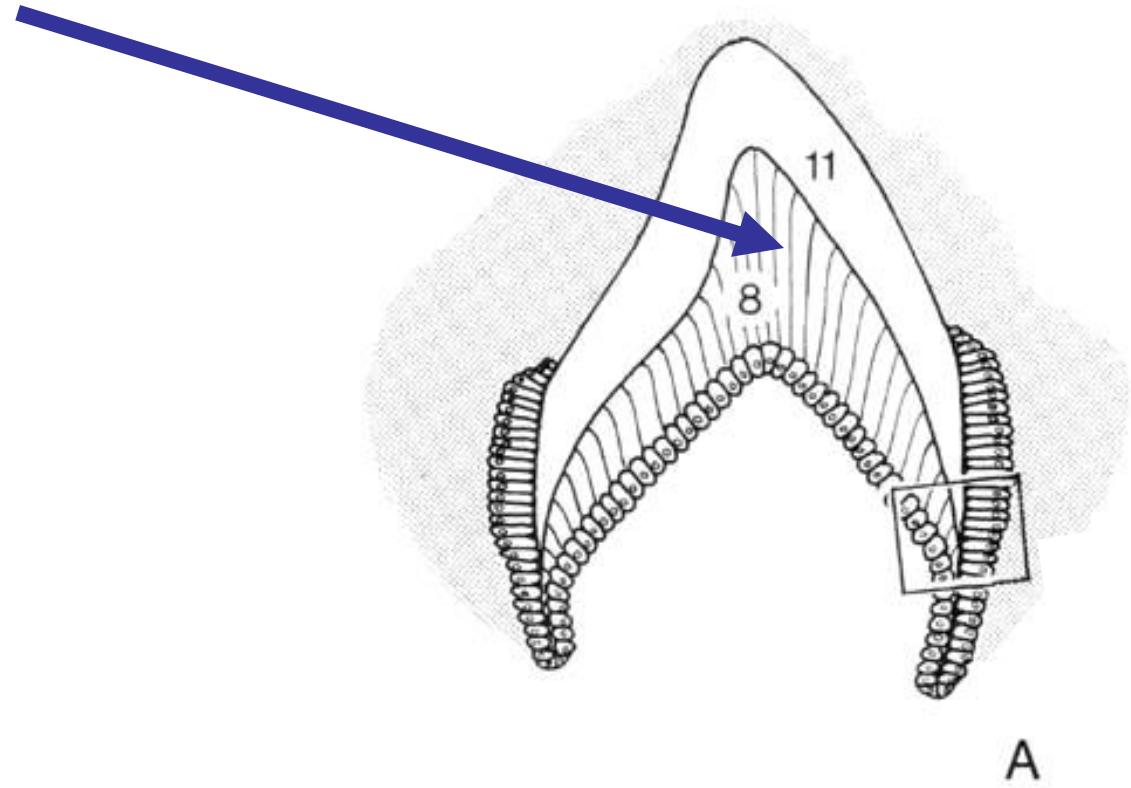

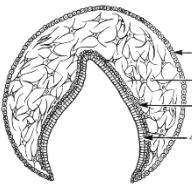
A

DENTIN

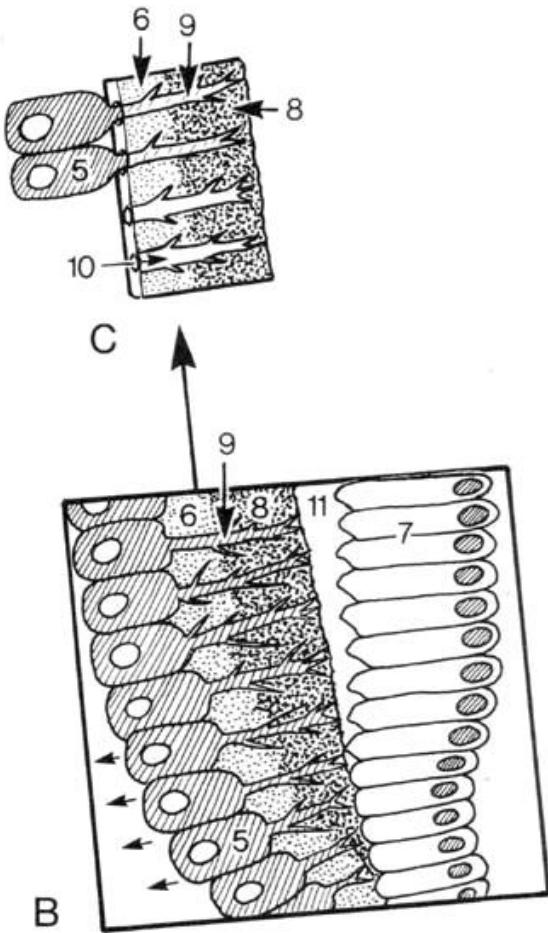
- **Dentin**
 - Mineraliseret grundsubstans

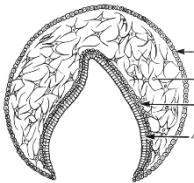

ODONTOBLASTER

- **Odontoblastudløber**
 - Indlejret i dentinkanaler
- **Cellelegeme**
 - Ligger på dentinens inderside
- **Prædentin**
 - Fibriller
 - Amorf grundsubstans
- **Dentin**
 - Mineraliseret grundsubstans
(dentin matrix)

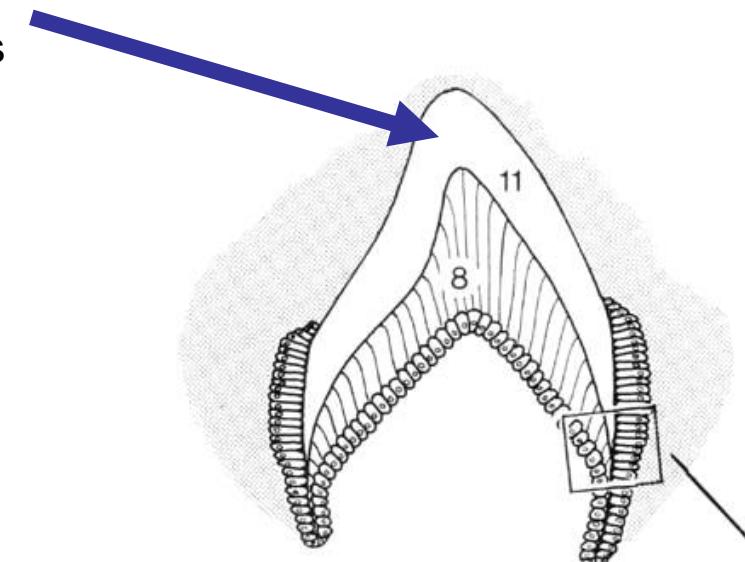

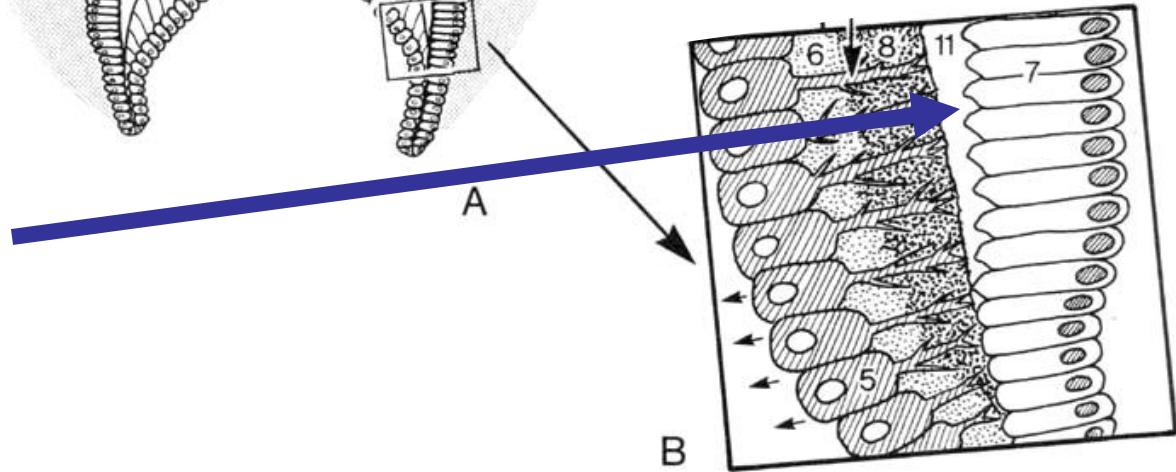
AMELOBLASTER

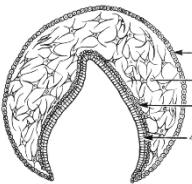
- **Emalje**

- Mineraliseret grundsubstans

- Amorf grundsubstans

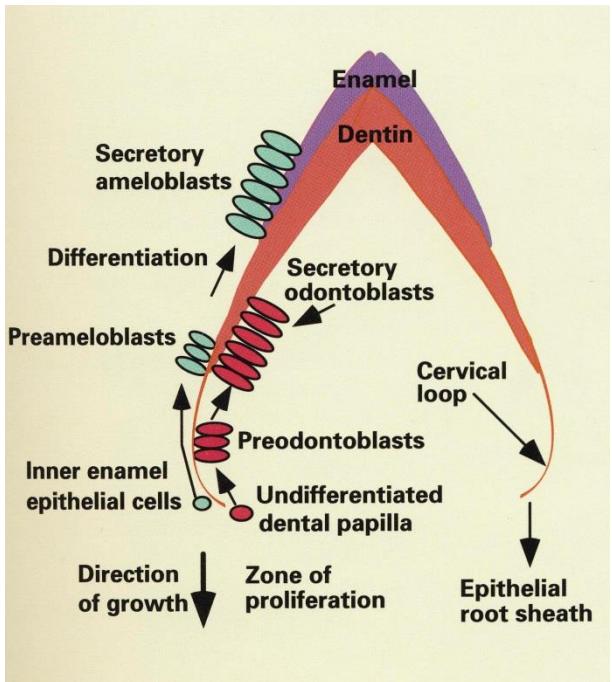

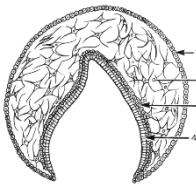

EMALJEDANNELSE

AMELOGENESE

- Sekretionsfase
- Mineraliseringsfase
- Modningsfase

SAMMENFATNING

1. epitel danner en knop
2. emaljeepitel inducerer differentiering af mesenchymale celler i bindevævet
3. signal-interaktion mellem epitel og mesenchym
4. mesenchym kondenserer som en lokal fortætning af celler
5. epitelknop vokser videre over kappe og klokke stadierne
6. mesenchymceller i papillen differentierer til odontoblaster
7. odontoblaster danner prædentin som er ikke-mineraliseret
8. indre emaljeepitelceller omdannes til ameloblaster
9. prædentin mineraliserer og bliver til dentin
10. ameloblaster danner emalje-grundsubstans dvs en matrix, der mineraliserer...

Tandudvikling

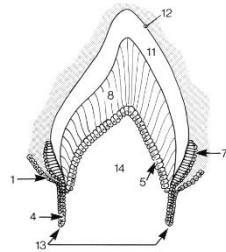
Stadier i kronens udvikling (3)

Lag celler i emaljeorganet (4)

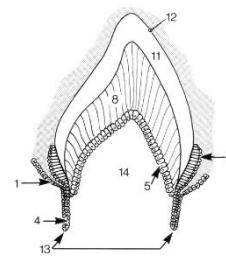
Faser i emaljens udvikling (3)

-

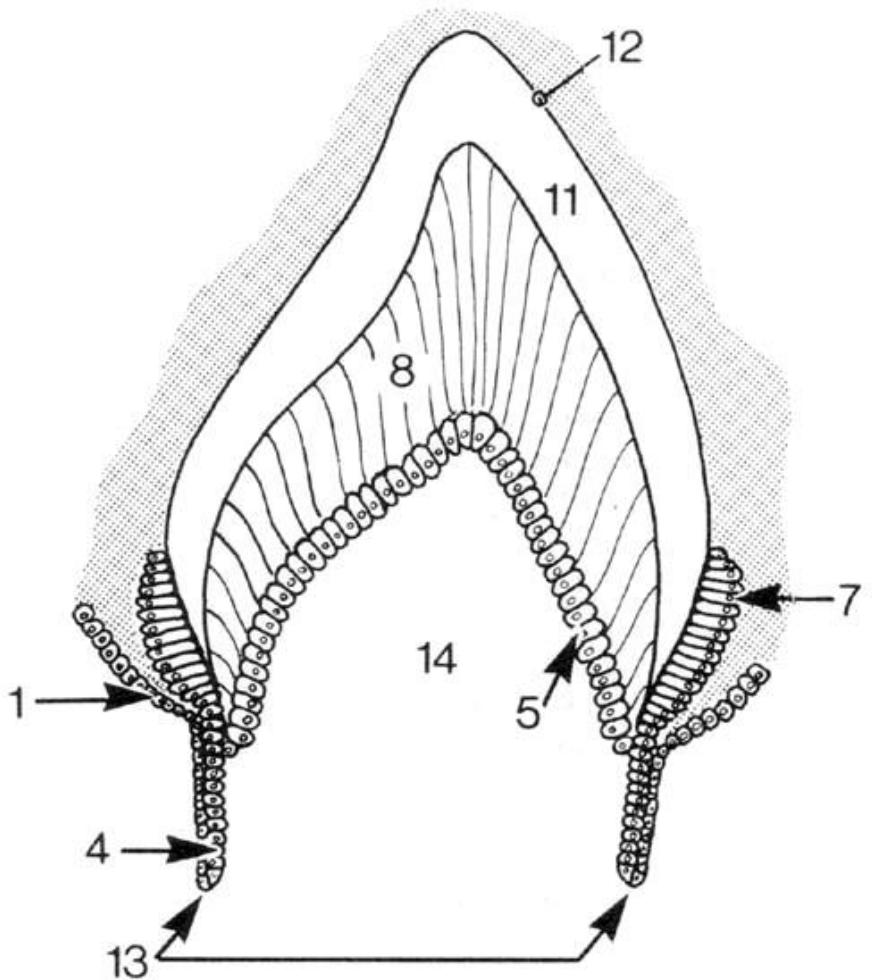
4. UDVIKLING AF ROD, RODHINDE OG PULPA

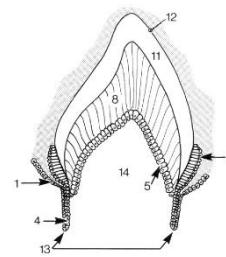
Tandorganets kant

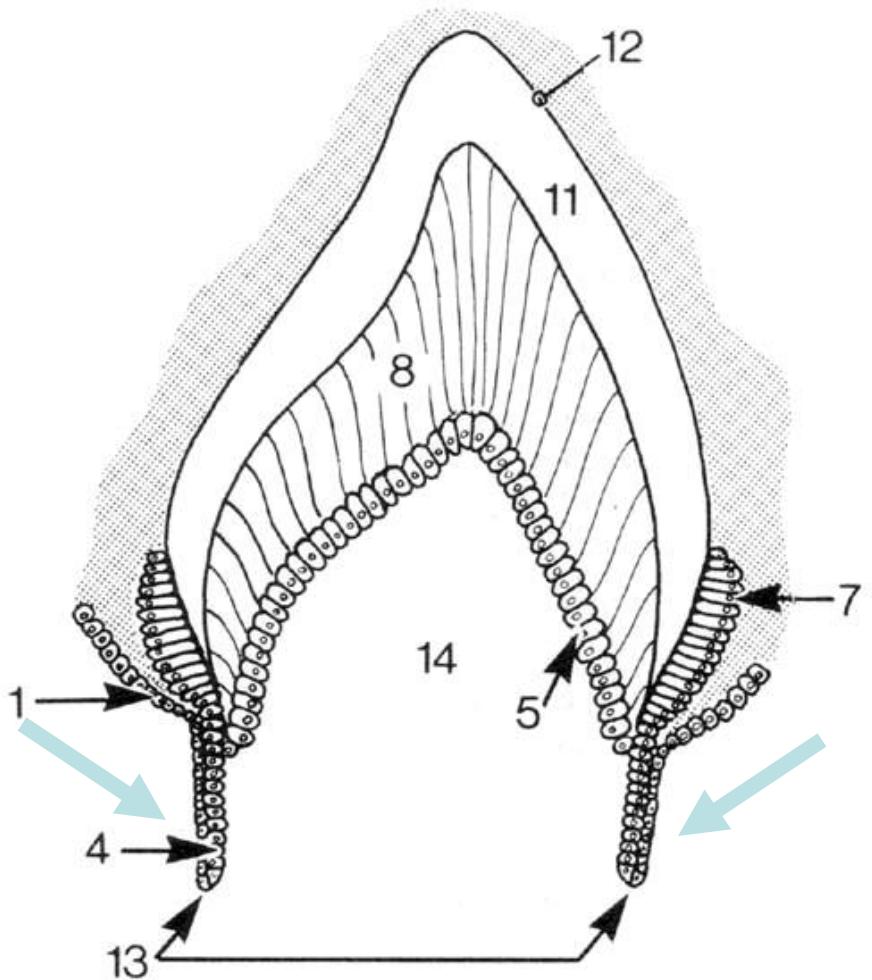
- vokser i dybden
- udstanser roden

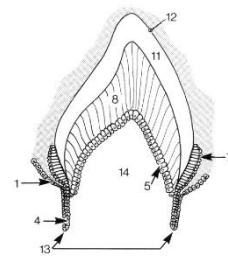
Tandorganets kant

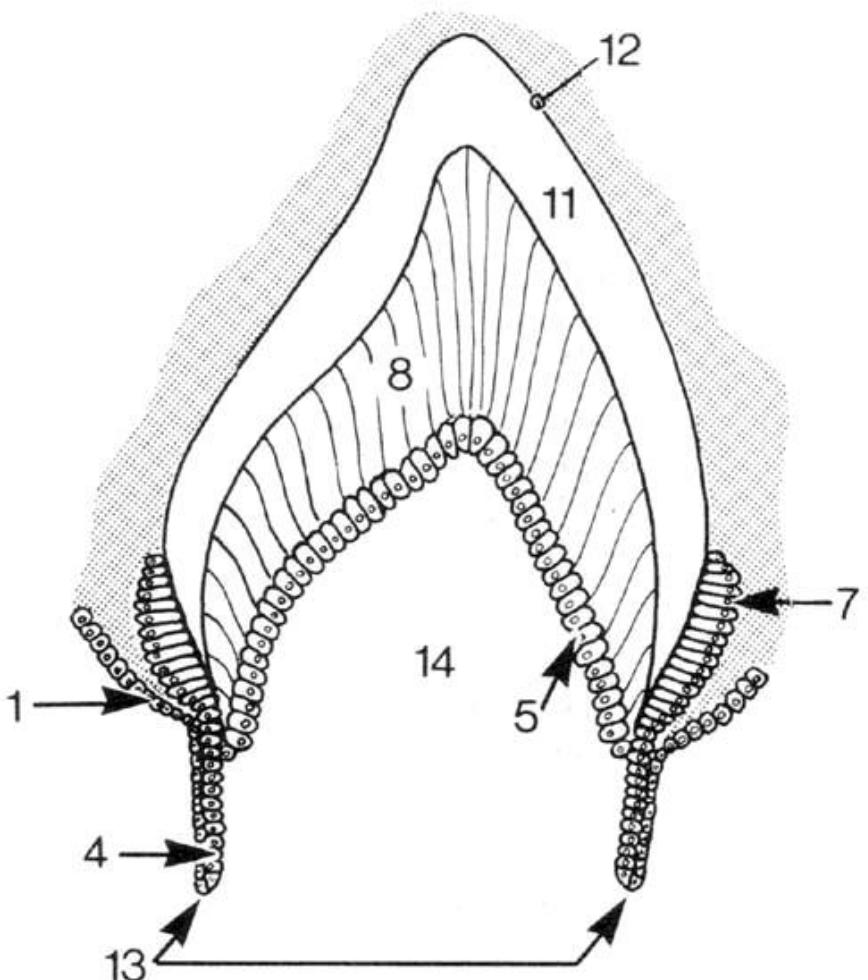
- epitelskede vokser
i apikal retning

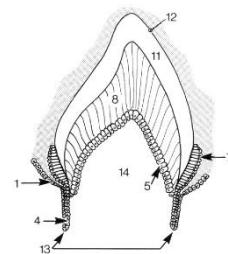
Hertwig's rodepitelskede

- Dannes ved forlængelse af:
 - Ydre emaljeepitel
 - Indre emaljeepitel
 - NB: stratum reticulare & stratum intermedium mangler

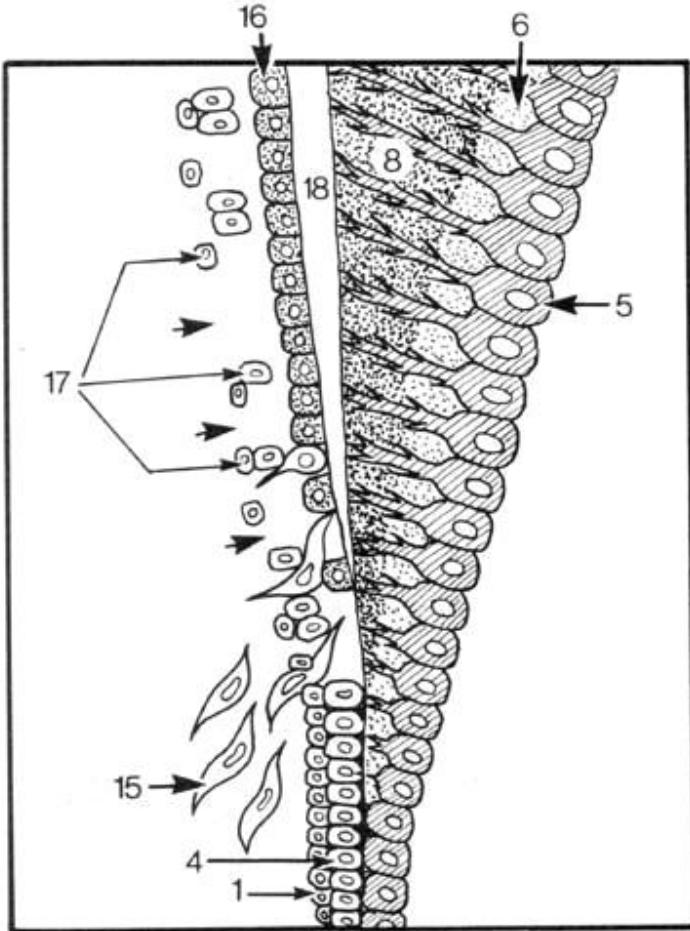

Hertwig's rodepitelskede

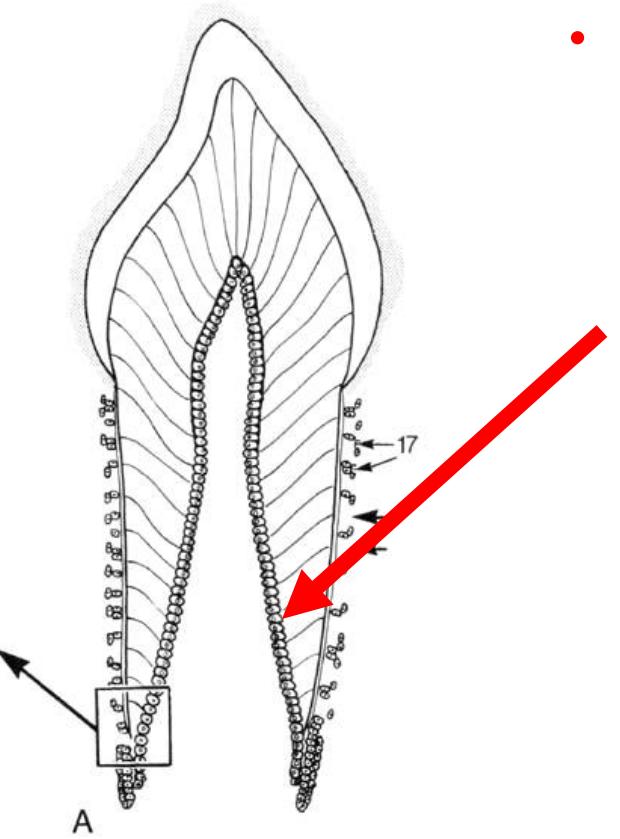
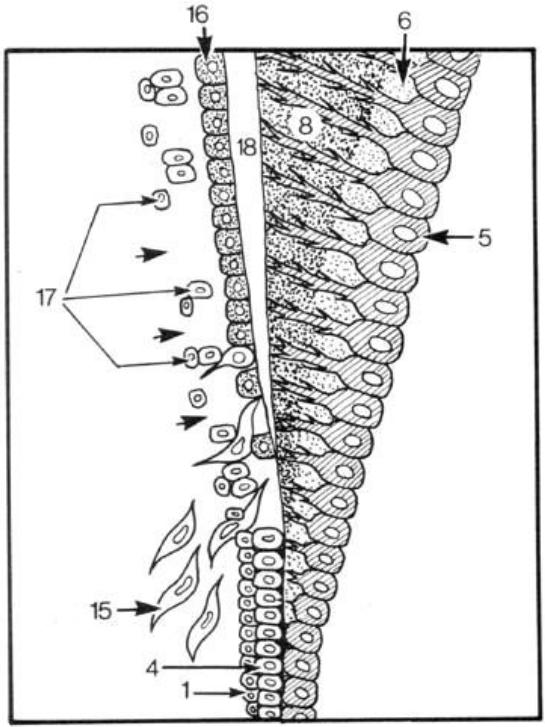
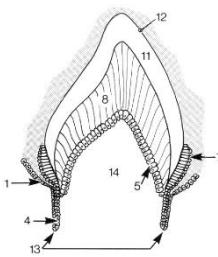

Inducerer:

- differentiering af odontoblaster
- der dannes dentin på inder-siden af skeden

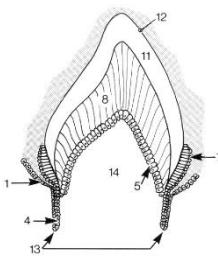

Hertwig's rodepitelskede

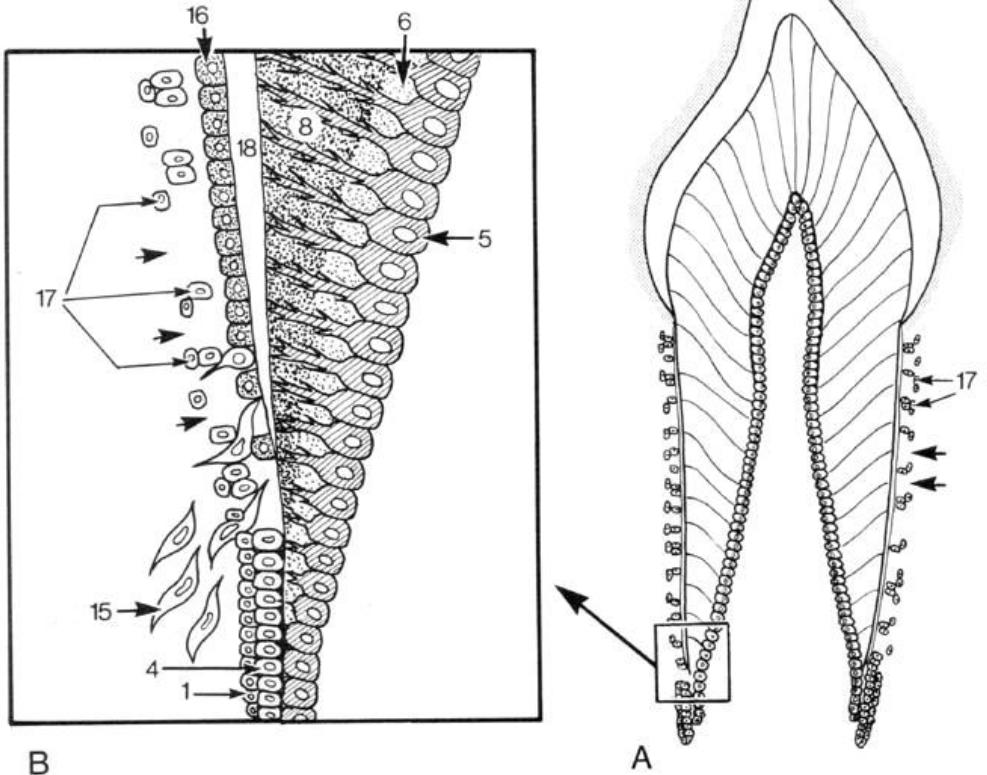

- dentin, prædentin og odontoblast-laget forlænges i apikal retning

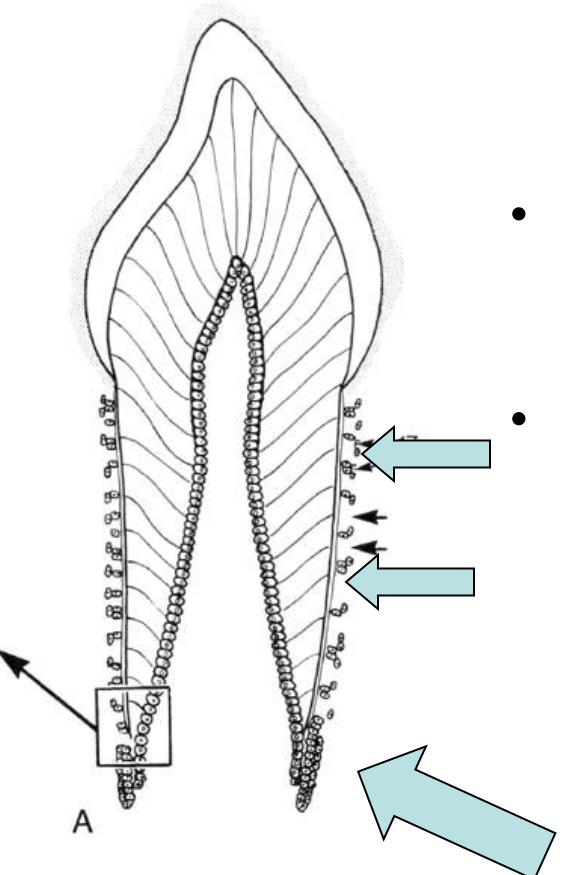
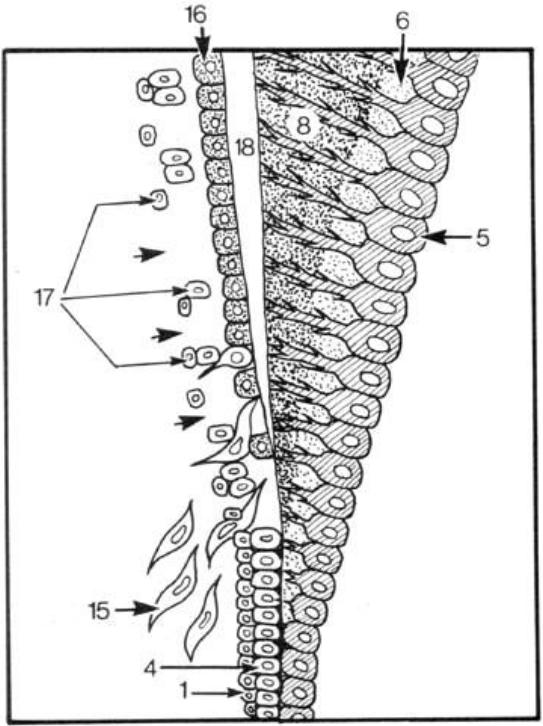
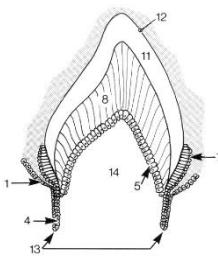
Hertwig's rodepitelskede

- **bindevævsceller** er vokset ind fra ydersiden
- ..der hvor der er dannet dentin

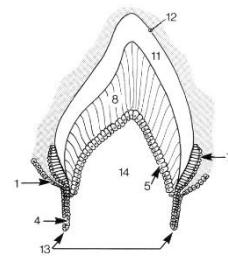

Hertwig's rodepitelskede

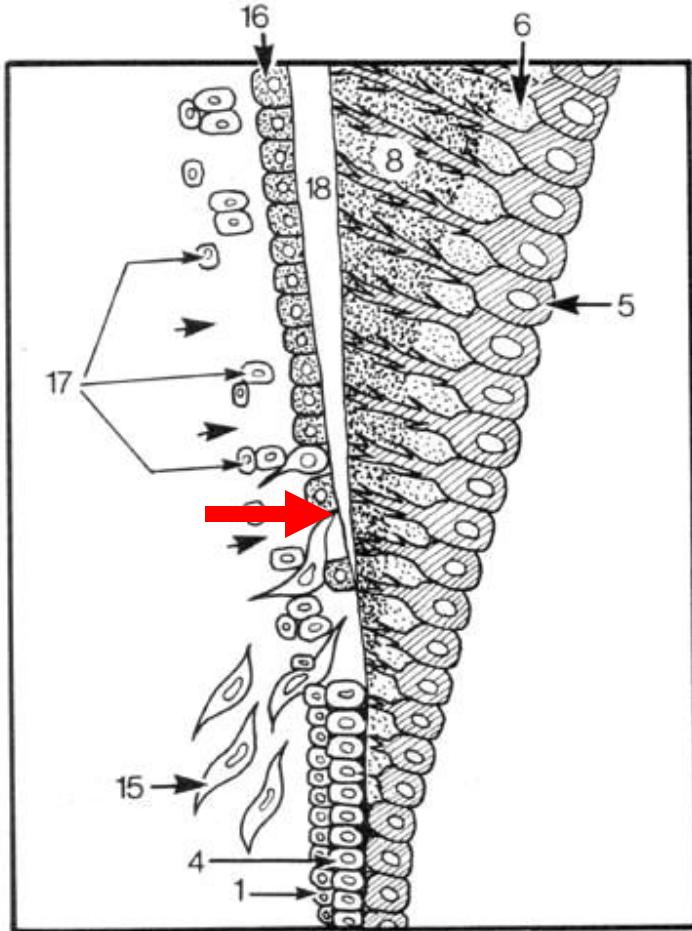

- hovedparten af Hertwig's rod-epitelskede går tabt (apoptose)
- rodepitelskeden forsætter apikalt

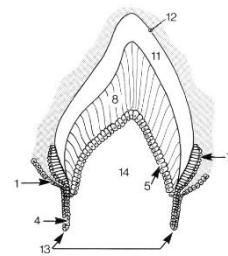
UDVIKLING AF ROD

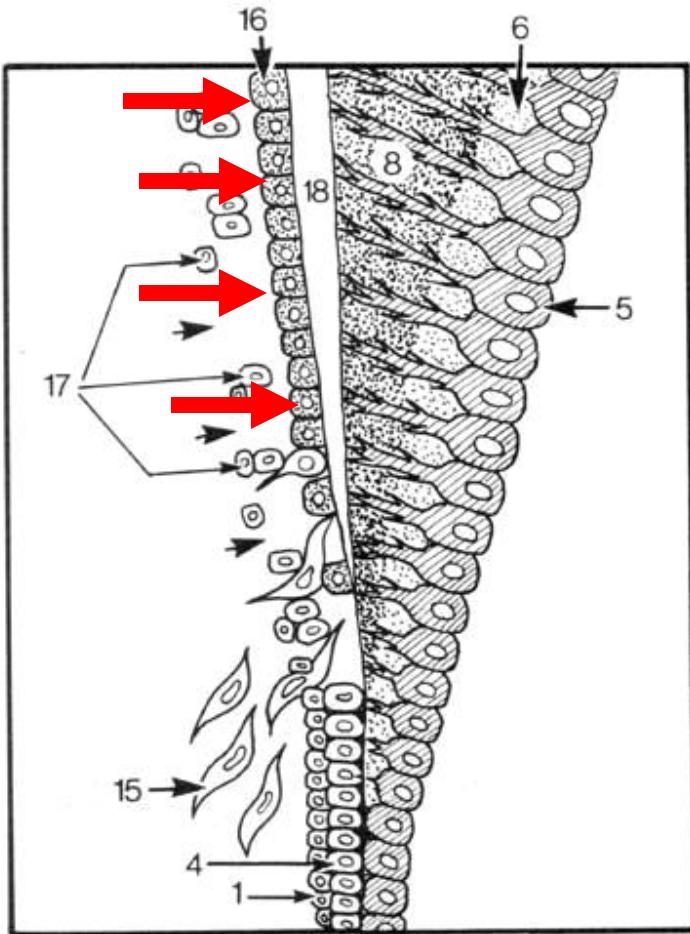
- **bindevæv** fra den omkringliggende tandsæk gennemhuller det ydre og indre emaljeepitel fra ydersiden og når ind til dentinen

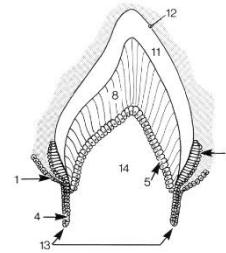
UDVIKLING AF ROD

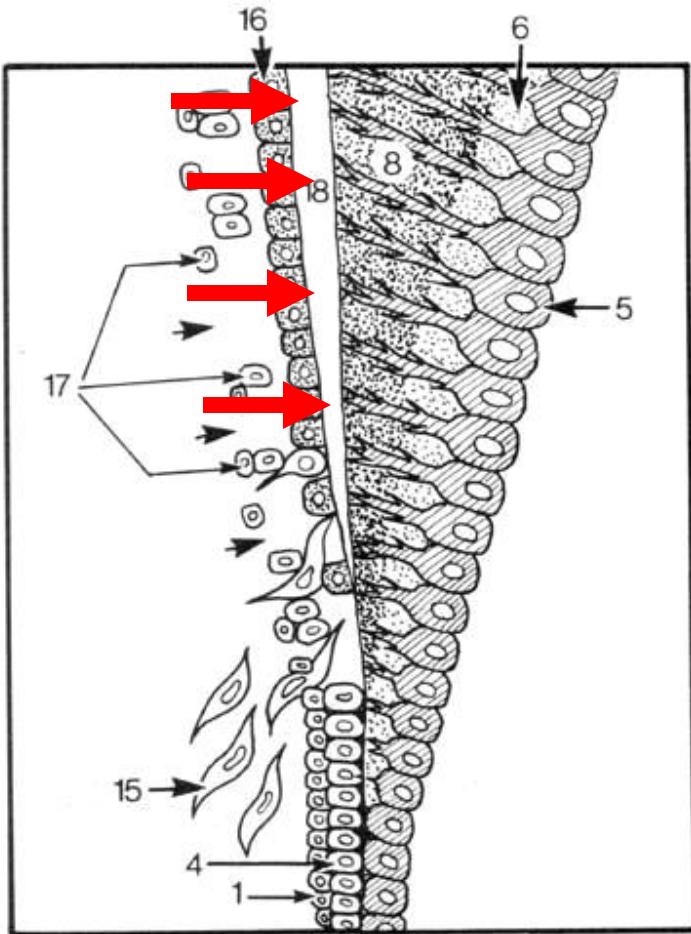
- bindevævsceller
(stamceller/progenitorcell er) differentierer til **cementoblasten**, der aflejrer sig på dentinen

CEMENT

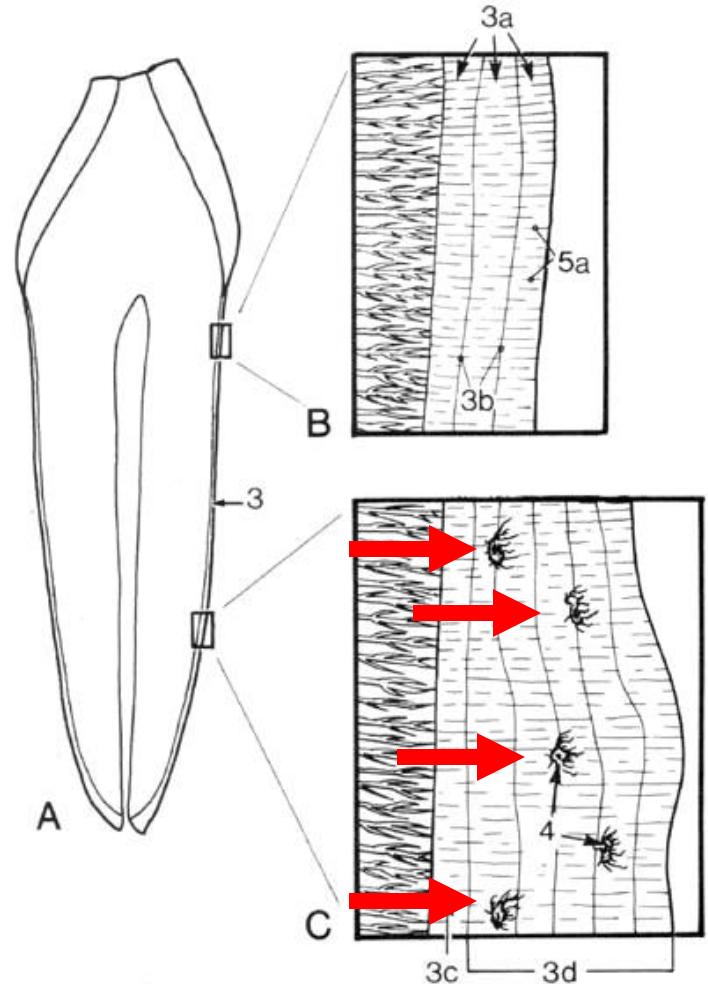
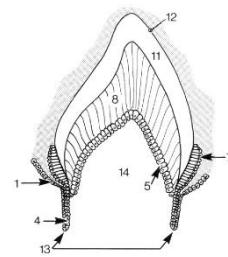

- cementoblasten danner **cement**
på overfladen af roddentin

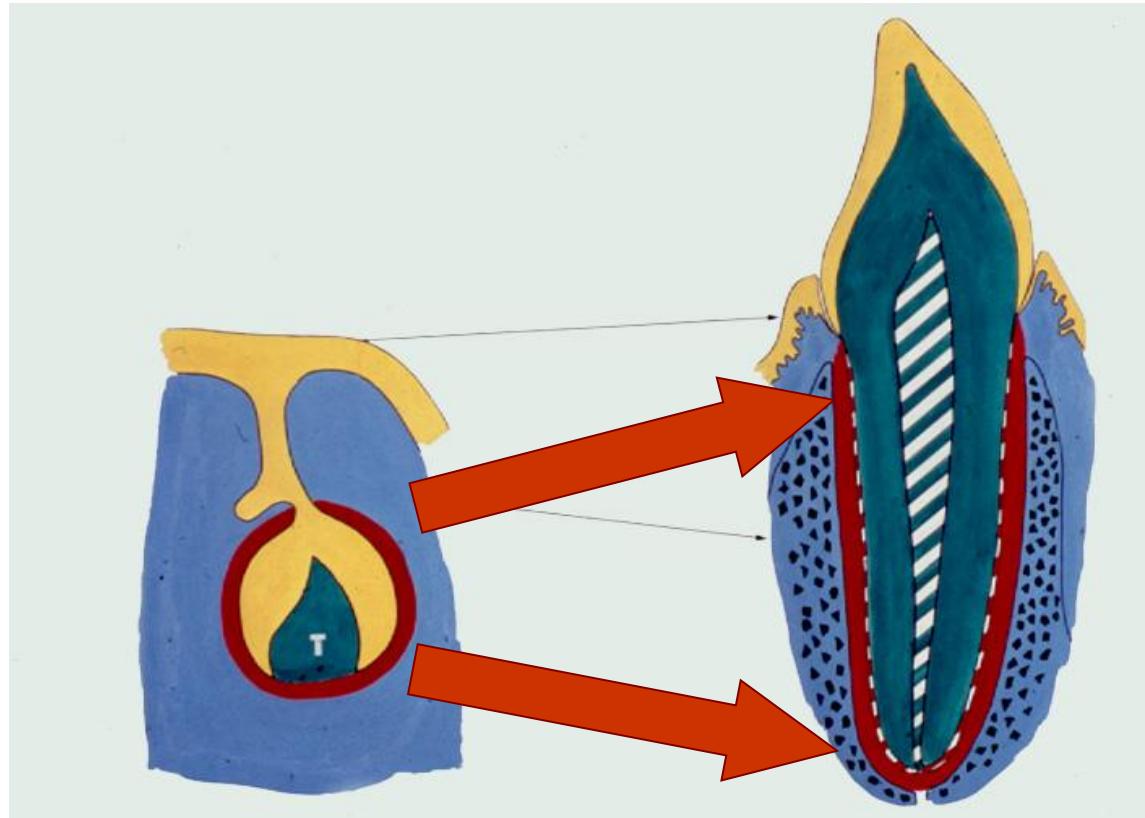
CEMENT

- enkelte celler indlejres i cementlaget og bliver til **cementocyter**

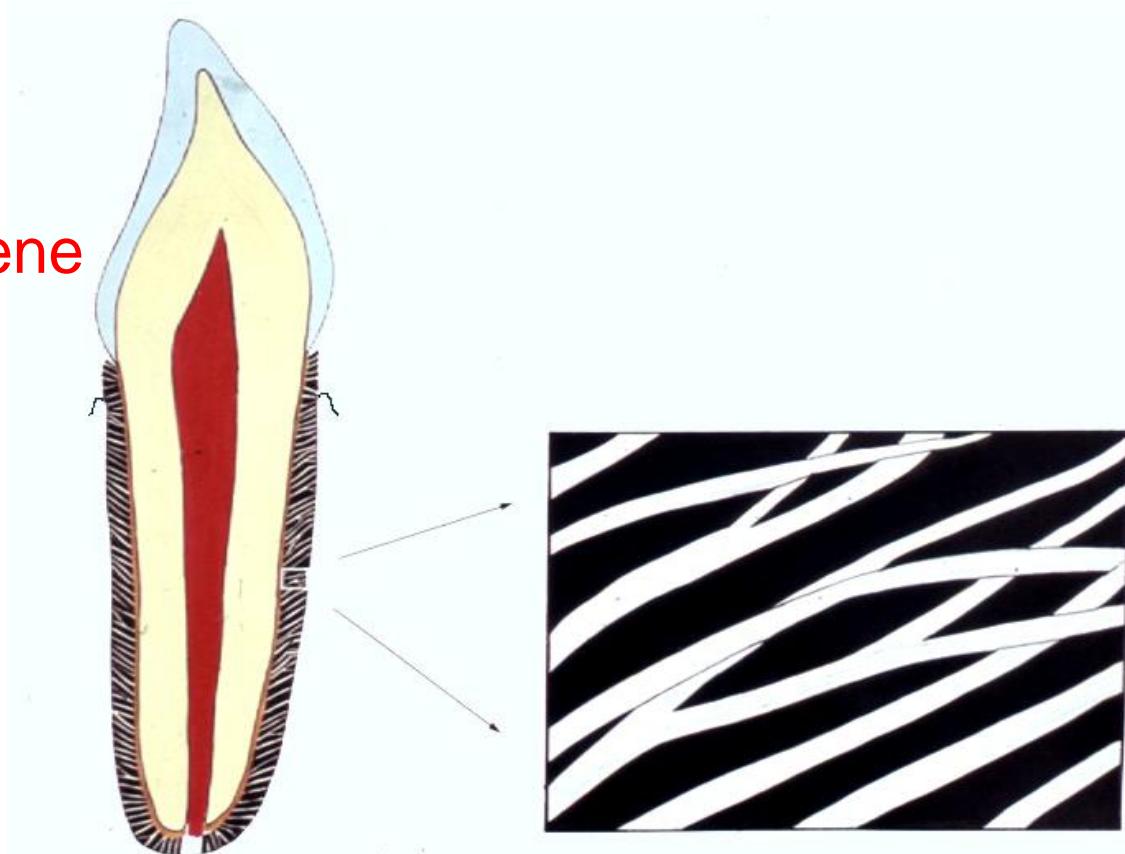
RODHINDEN

- udvikles fra **tandsækken**

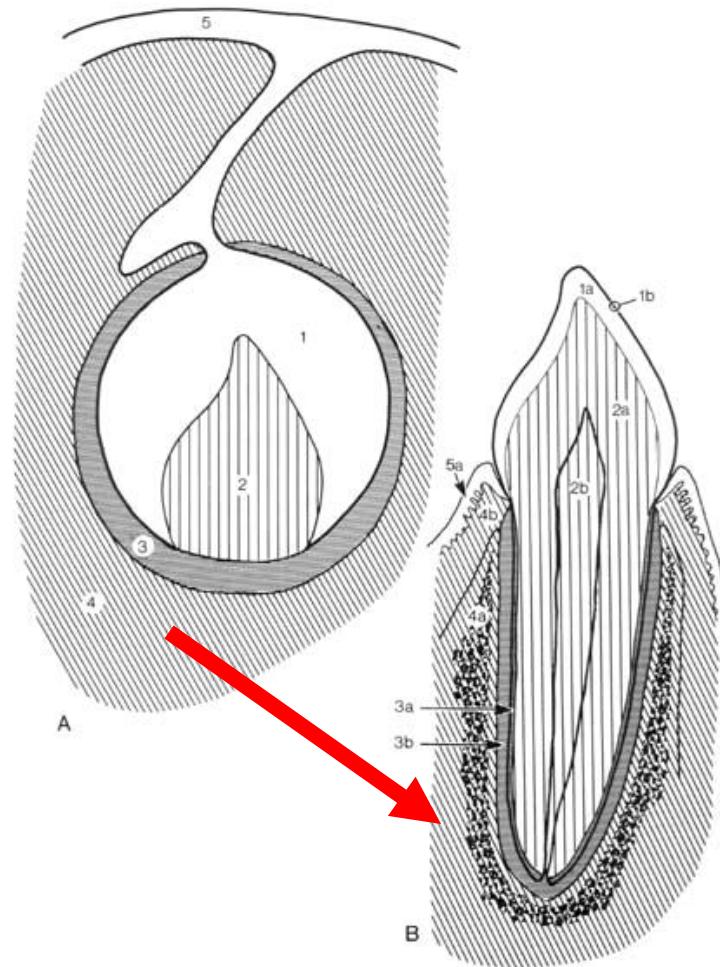
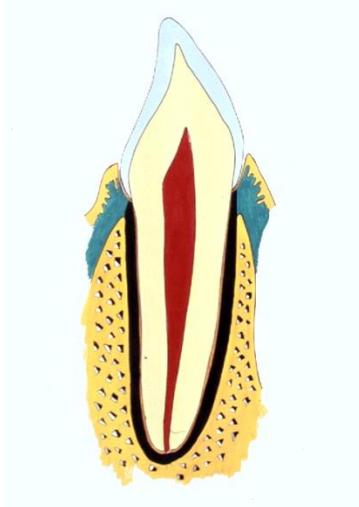
RODHINDEN

- udvikles ved om-organisering af bindevæv og heriblandt **kollagene fibriller**

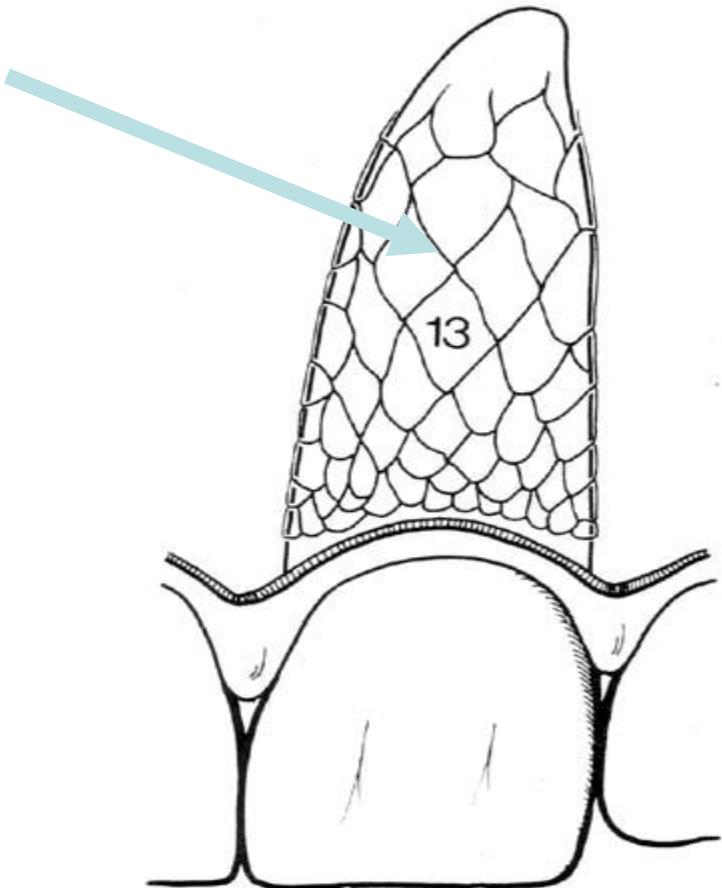
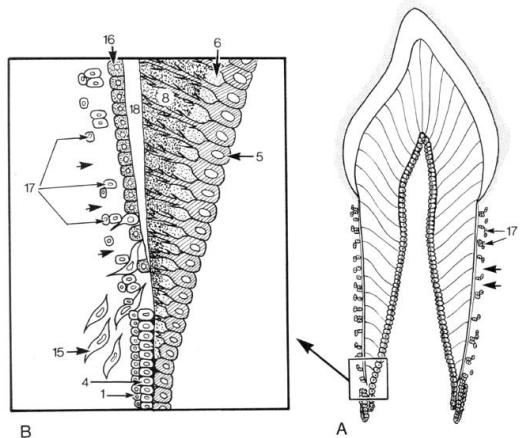
ALVEOLEKNOGLEN

- bindevævs-præformeret

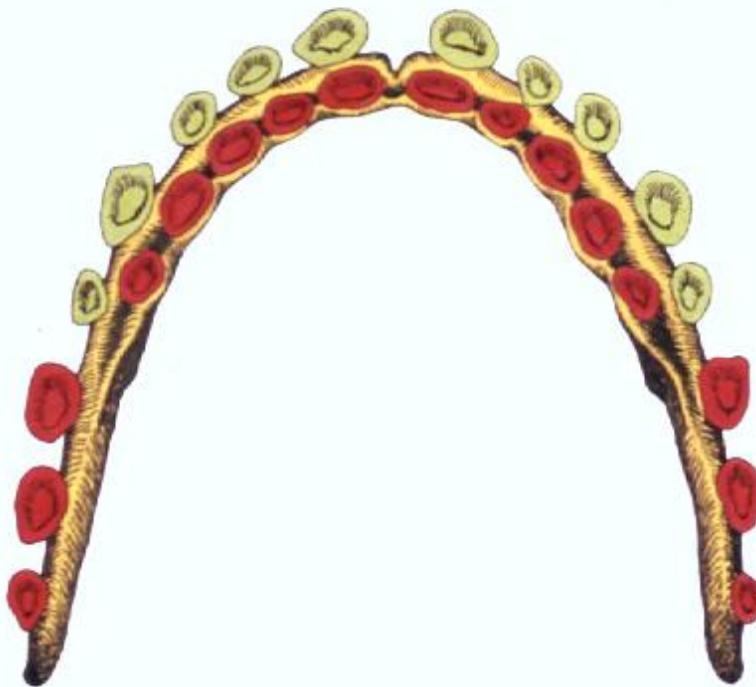

Malassez epithelør

- er rester fra rodepitelskeden
- ligger i rodhindens

5. ERSTATNINGSTANDLISTER OG TILVÆKSTLISTE

Mælketandsæt med nye tænder på vej

Db-42/9-21-22-23

TANDSÆT

- 20 mælketænder
 - også kaldet "det temporære tandsæt"
- Ca 32 blivende tænder
 - også kaldet "det permanente tandsæt"

LISTER

TANDLISTE

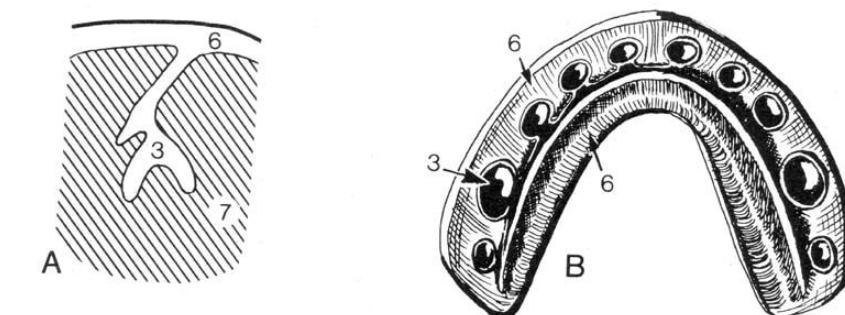
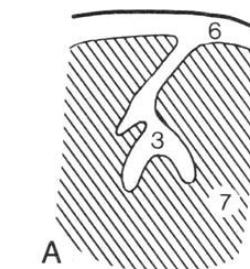
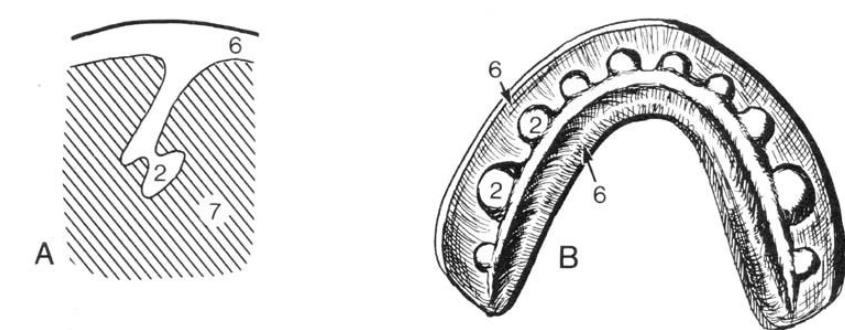
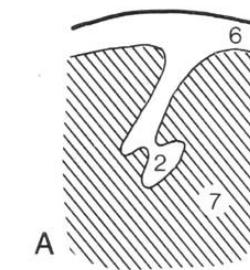
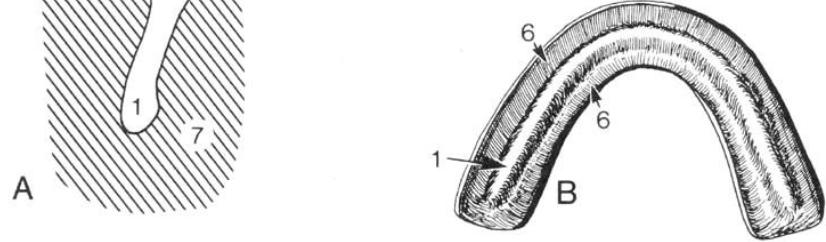
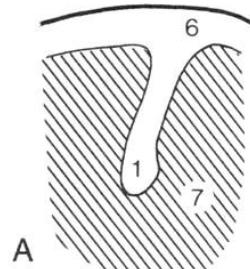

ERSTATNINGS-
TANDLISTE

TILVÆKSTLISTE

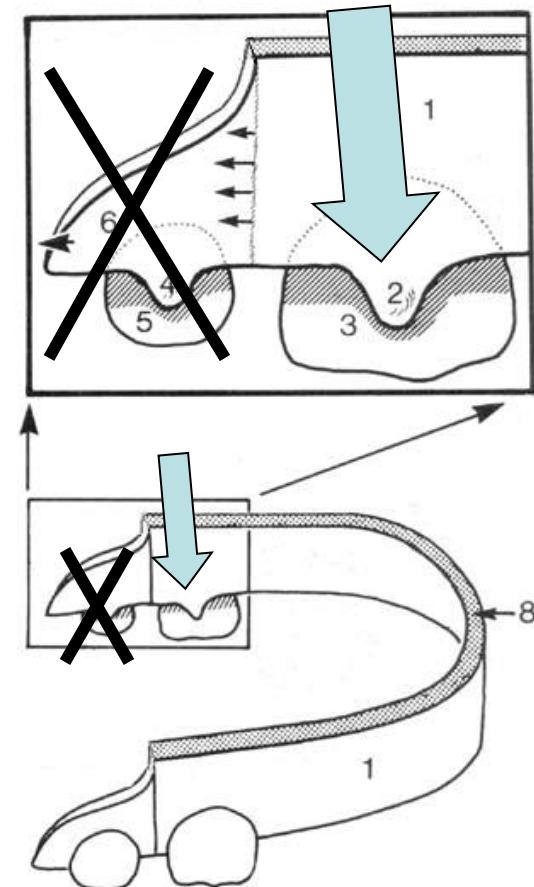
TANDLISTE

- Mælketænder udvikles fra tandlisten
- 10 mælketænder i hver kæbe:
 - 4 mælketænder
 - 2 mælkehjørnetænder
 - 4 mælkekindtænder

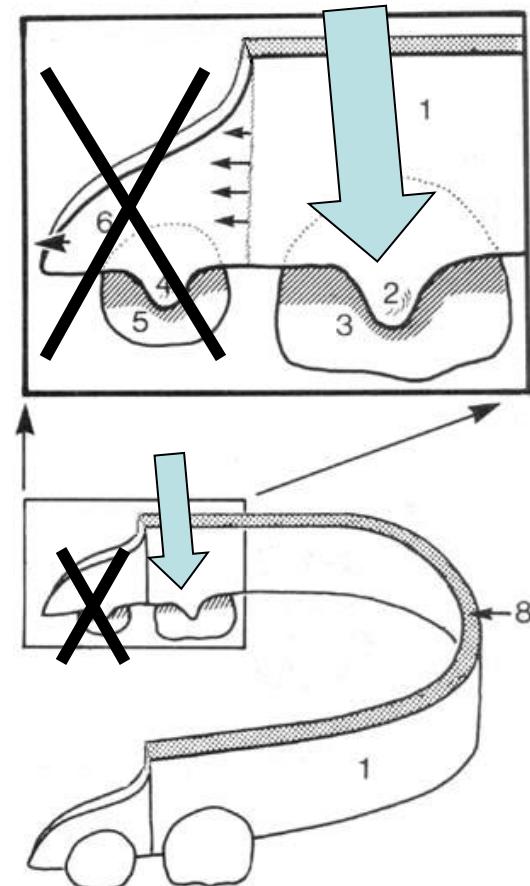
ERSTATNINGSTANDLISTER

- Nogle af de blivende tænder udvikles fra erstatningstandlister

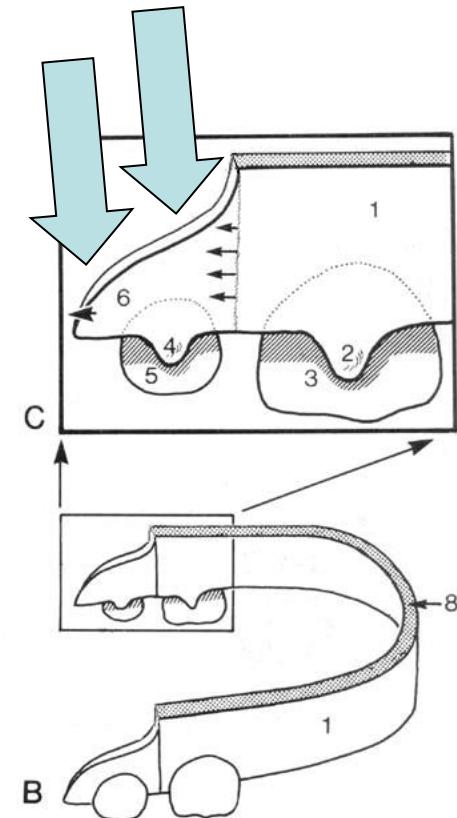
ERSTATNINGSTANDLISTER

- De blivende tænder udvikles fra erstatningstandlister
- Ialt 20 blivende tænder udvikles oralt for mælketænderne

TILVÆKSTLISTE

- Op til 3 permanente kindtænder udvikles fra frie kant i hver kæbehalvdel
- Ialt ca op til permanente tænder udvikles fra tilvækstlisten (som primære tænder)

Tandudvikling

Lange lister i kæbevolden
- til mundens forgård (1)
- til mælketænder (1)

Blivende tænder udvikles fra lister (2)

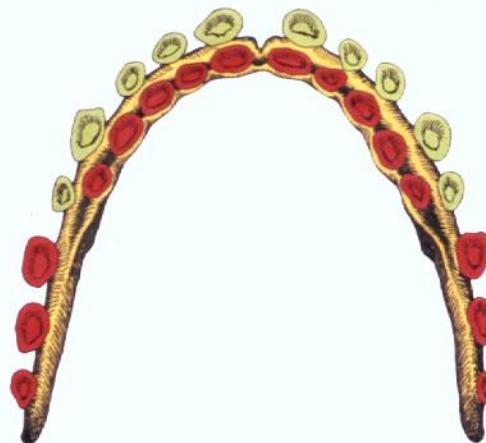
-

“Serres perler”

- epitel-rester fra tandlister
- nb: epitel-øer kan udvikle cyster

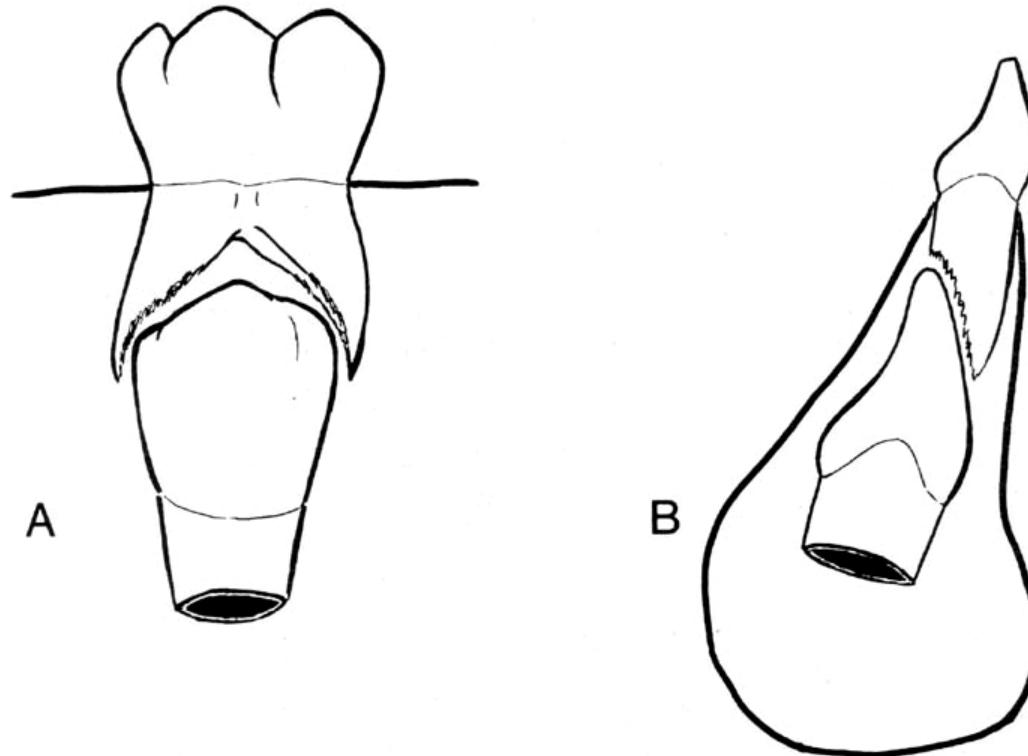
TANDSÆT

- 20 mælketænder
 - 20 primære tænder
- Op til 32 blivende tænder
 - Op til 12 primære tænder
 - 20 sekundære

ERUPTION

- blivende tænder erstatter mælketænder
- resorption af mælketændernes rødder

6. MINERALISERING OG FREMBRUD

Mælketandsæt med blivende tænder på vej

FØR FØDSEL

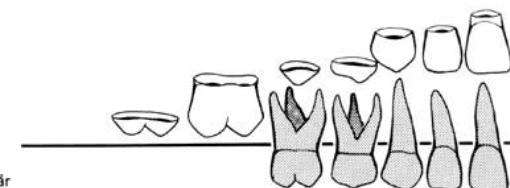
- mælketænder og permanente første molar begynder at mineralisere

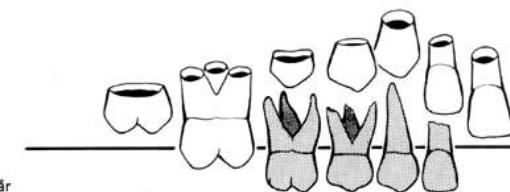
fødselstidspunktet

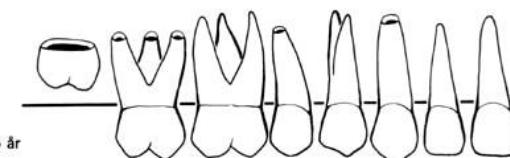
ca. 6 mdr.

ca. 3 år

ca. 6 år

ca. 15 år

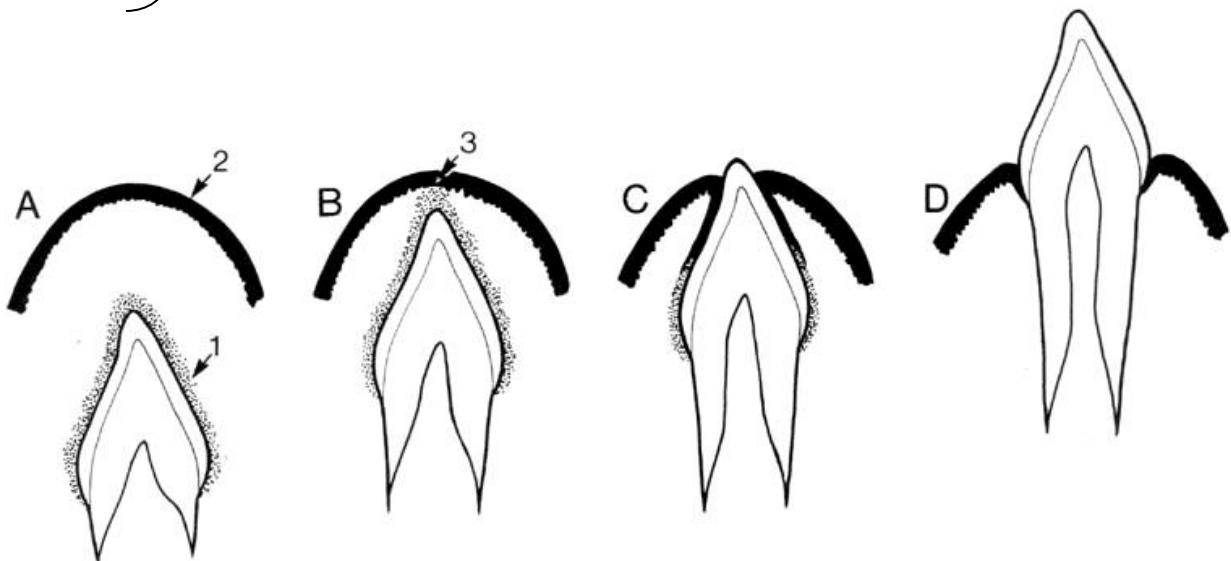
REDUCEREDE EMALJEEPITEL

Emaljeorgan

Emaljehinde

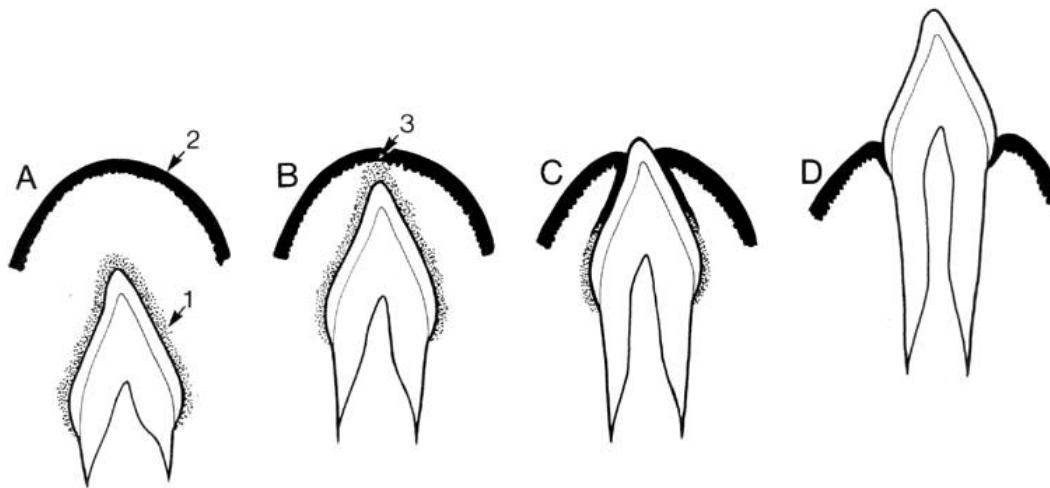

Reducerede emaljepitel

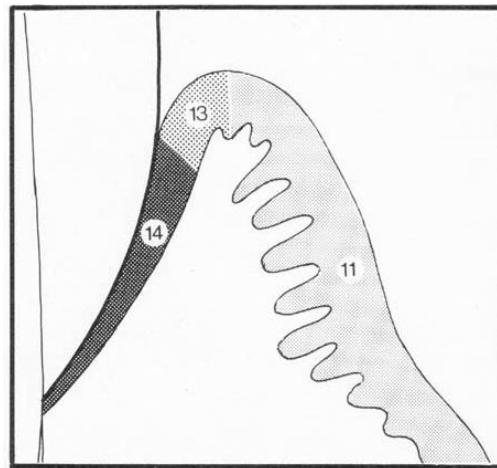
REDUCEREDE EMALJEEPITEL

- smelter sammen med mundhuleepitel

REDUCEREDE EMALJEEPITEL

- bliver til sulcusepitel og kontaktepitel

Slut

HL, TA, IOOS, AU

Mentimeter

Join at menti.com | use code 2449 2499

Tandudvikling